

MIR

DAGARNA

Stockholmsmässan 16-17 november
Tema: Mänskliga rättigheter och klimatkrisen

2009

**Rätten att överleva
klimatkrisen**

**Mobiliseringsspurt
inför klimatmötet i
Köpenhamn**

**Age of Stupid
- filmen som
skakar världen**

**Sheila Watt
Cloutier - inuiten
som utmanar USA**

**Jean Ziegler:
Den dagliga
hungermassakern**

Bli en del av lösningen

3 000-5 000 deltagare • 100 talare • seminarier • workshops • utställare

filmtält • kafé • mingel • sneakers corner • teater

Välkommen till MR-dagarna!

ETT AV MR-DAGARNAS SYFTEN är att lyfta fram nya utmaningar som våra mänskliga rättigheter står inför. En av de största sådana idag är utan tvekan klimatkrisen. Under årets MR-dagar kommer vi därför att ägna mycket tid och energi åt att lyfta fram de senaste rönen om klimatets påverkan på våra mänskliga rättigheter, rykande heta debatter om ansvar, rättvisa och kompensation och dessutom lyfta fram de bästa lösningarna på krisen. För viktigt att komma ihåg är att lösningar faktiskt finns. Det avgörande är att vi alla väljer att agera för att stärka de mänskliga rättigheternas ställning och för att hejda klimatkrisen. Omgående.

Utöver klimatkrisen bjuder årets MR-dagar på mängder av spännande samtal, workshops, filmer och debatter om mänskliga rättigheter ur andra perspektiv. Lokalt som globalt. Handfast metod och abstrakt filosofi. Hårdkokta akademiska samtal och inspirerande, lekfulla workshops. Vi på MR-dagarna är övertygade om att kunskapen om mänskliga rättigheter, eftersom den rör oss alla, också måste göras tillgänglig för alla. Därför har vi i år utöver det ordinarie programmet skapat ett riktigt spännande utställartorg där en intresserad allmänhet kan lära sig mer om och träffa mängder av organisationer, myndigheter och företag som arbetar med mänskliga rättigheter, lyssna till inspirerande miniseminarier och se på film.

Bakom årets MR-dagar står åtta frivilligorganisationer och två akademiska institutioner som alla arbetar med att stärka mänskliga rättigheter. Med utställare och programarrangörer är vi en stor del av det svenska civilsamhället. Tillsammans vill vi önska dig välkommen till årets MR-dagar.

Välkommen!

MR-DAGARNA

ORDFRONT

sensus

diakonia
MÄNSKOR SOM FÖRÄNDRAR VÄRLDEN

CIVIL RIGHTS DEFENDERS

Svenska kyrkan

teologiska
högskolan
stockholm

Röda Korset

Raoul Wallenberg Institute
of Human Rights and Humanitarian Law

LUND UNIVERSITY

Koppla ihop klimat och mänskliga rättigheter

DE KLIMATFÖRÄNDRINGAR vi nu upplever kan få allvarliga konsekvenser för både natur och människor. Att extrema väderoväxlingar, torra och vattenbrist leder till ökad fattigdom och sämre hälsa ser vi redan idag exempel på. Vi måste därför koppla ihop konsekvenserna av klimatförändringarna med mänskliga rättigheter. Med årets MR-dagar hoppas vi kunna bidra till en ökad medvetenhet om hur viktig kopplingen mellan klimatet och mänskliga rättigheter är. Genom mer kunskap, dialog och demokratiska beslut har vi fortfarande möjlighet att påverka utvecklingen.

Ordfront har en lång historia när det gäller kampen för mänskliga rättigheter och rättvisefrågor både globalt och lokalt. När föreningen bildades för 40 år sedan stod Vietnamkriget i fokus. Sedan dess har frågeställningarna varierat men föreningens engagemang för mänskliga rättigheter har alltid varit starkt. Det var därför naturligt att Ordfront var med och tog initiativet till MR-dagarna som startades för snart tio år sedan och det är lika logiskt att årets MR-dagar fokuserar på mänskliga rättigheter och klimatkrisen.

Vi ses på årets MR-dagar!

Thomas Helgesson för MR-dagarna

Thomas Helgesson är ordförande i Föreningen Ordfront

Vad är MR-dagarna?

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETSDAGARNA, MR-dagarna, är folkrörelsernas forum för mänskliga rättigheter och en mötesplats för praktiker, politiker, studenter, tjänstemän, aktivister och forskare. Två dagar varje år hålls denna konferens för att bidra till att utveckla idéerna om och tillämpningen av mänskliga rättigheter i Sverige och internationellt.

Under MR-dagarna arrangeras ett stort antal seminarier, workshops, debatter, kulturevenemang och mycket annat.

MR-dagarna har vuxit till en institution för dem som arbetar med mänskliga rättigheter i Sverige. I tio års tid har vi varit en av landets främsta arenor för samtal, debatt och kompetensutveckling med fokus på mänskliga rättigheter. Någon motsvarighet till MR-dagarna finns inte i Norden och få i Europa.

MR-dagarna syftar till:

- att bredda och fördjupa det offentliga samtalet
- att lyfta de mänskliga rättigheterna högre upp på den politiska dagordningen
- att utveckla samarbetet mellan frivilligorganisationer och de myndigheter som har ett särskilt ansvar för mänskliga rättigheter
- att erbjuda kunskap och metoder för praktisk tillämpning av de mänskliga rättigheterna
- att lyfta fram utmaningar inom MR-området
- att möjliggöra skapandet av nätverk

SPANNER FILMS

Dumhetens tid

THE AGE OF STUPID är dokumentärfilmaren Franny Armstrongs uppmärksammade dramatisering om en värld där människan inte lyckades stävja klimatförändringarna. Ensam kvar i ett apokalyptiskt 2055 sitter en man och tittar tillbaka på filmklipp och nyheter från det tidiga 2000-talet och undrar hur allt kunde gå så fel och vad som borde ha gjorts för att förhindra katastrofen.

Filmen *Age of Stupid* hade premiär i Storbritannien den 15 mars i år. Ut från den gröna galapremiären kom en rejält omskakat publik. »Varenda en i detta land borde tvingas att se filmen«, sa Ken Livingstone, före detta borgmästare i London. »Jag vill se den som kommer ut från filmen och inte känner att världen måste ändras«, sa Caroline Lukas, partiledare för de Gröna.

Trots att den globala premiären inte ägde rum förrän den 22 september har filmen och människorna bakom den uppmärksammats något otroligt i media.

Miss inte *Age of Stupid* på MR-dagarna.

FROSSA med Teater Barbara

»Ställda inför den yttersta katastrofen skedde det otroliga – det vi alla drömt om – mänskligheten enades. Rädsla och fördomar fick ge vika för ett högre mål; att rädda vår planet från oss själva. Regeringar och företag ändrade i ett slag sina strategier. Ord som tillväxt och vinstmaximering byttes ut mot balans och gemenskap ...«

Pjäsen *FROSSA* med Teater Barbara svarar på alla dina frågor om klimatkrisens vad, hur, när och varför med hjälp av humor, mim, dramatik och ständigt uppdaterad fakta. Pjäsen är en utmärkt introduktion till klimatfrågan och ett kraftfullt inlägg i den klimatpolitiska debatten. Dessutom inspirerar den till handling och lust att förändra.

»En gnistrande miljölektion, en frenetiskt engagerad och mimiskt millimeter-drillad show. ... *Frossa* är en äkta thriller som vi borde skicka regering och riksdag på.«

Ingegärd Waaranperä, DN

Barns frågor om framtiden

PERFORMANCEVERKET »PARKLEK« är ett spännande konstverk på årets MR-dagar och det kommer att äga rum mitt bland besökarna på utställartorget. Konstverket uppstår i samtalet mellan vuxna och barn och visar på nuets betydelse för framtiden. I »Parklek« sätts nuet, den korta tiden efter den industriella revolutionen, i relation till hela den geologiska och evolutionära historien.

Konstnären bakom verket heter Shiva Anoushirvani och är utbildad i fri konst vid Goldsmith's College i London. Hon har tidigare bl.a. varit curator och medverkande i utställningen »Myth of Reality«, en utställning om vardagsmyter. Shiva Anoushirvanis arbeten kretsar kring samhällets dolda mönster och koder samt deras reproduktion genom historien.

Mer information om verket finns på hemsidan www.mrdagarna.se eller på www.shivaa.se.

JOSE FIGUEROA

Huvudtalare på MR-dagarna

Hassan Hanafi

EN AV VÄRLDENS FRÄMSTA kännare av islam. Som ung stod han nära det Muslimska Brödraskapet och fann stöd i islams heliga skrifter för en revolutionär politisk aktivism. Idag är Hassan Hanafi professor i filosofi vid universitetet i Kairo och väckte ursinniga reaktioner när han påstod att islam är som »en stormarknad där man plockar det man vill och struntar i det man inte vill ha«. Han menar att Koranen ofta är motsägelsefull och att det är nödvändigt att tolka islam på ett frihetligt och framstegsvänligt sätt. Hans böcker har förbjudits i Egypten på grund av kritik mot staten. Relationen mellan arabiskt och västerländskt tänkande samt framväxten av den tredje världens medvetande i vår tid har varit fokus för hans forskning.

Hassan Hanafi

Saleemul Huq

Saleemul Huq

SALEEMUL HUQ FRÅN BANGLADESH är sedan 2001 ansvarig för klimatförändringsprogrammet på International Institute for Environment and Development, IIED, i London. Han har skrivit flera delar om anpassning, hållbar utveckling och utsläppsminskning i FN:s klimatpanels rapporter. Hans perspektiv är utvecklingsländernas, särskilt de minst utvecklade länderna. »Klimatförändringarna är det största kollektiva prov mänskligheten har ställts inför. Om vi ska klara av det måste ekonomi och vetenskap styras av global rättvisa. Därför måste klimatkussionen i fortsättningen föras i termer av mänskliga rättigheter. Här spelar icke-statliga organisationer, NGO:s i Nord och Syd, en allt viktigare roll«, menar Saleemul Huq.

Clarisse Kehler Siebert

Stephen Humphreys

»**OM KLIMATFÖRÄNDRINGAR HANDLAR** om mänskliga rättigheter – varför kliver ingen fram och säger vad konsekvensen är?«, frågar Stephen Humphreys retoriskt. Och fortsätter: »Att de av oss som är ansvariga för utsläppen har en skyldighet gentemot dem som drabbas hårdast. Men än så länge är det mest feelgood-retorik som hörs, inga stenhårda förpliktelser. Orsakerna till kriget i Darfur är till en del resursbrist på grund av klimatförändringar. De fattigaste länderna ska inte lyftas ur fattigdom med hjälp av samma fossilenergiförbrukning som åstadkommit västvärldens livsstil. Det förlorar alla på. Överföringen av renare och effektivare teknologi till de fattiga länderna kräver ingenting mindre än att en global Marshallplan sjösätts. Och det kräver en förpliktelse att respektera de mest sårbaras rättigheter.«

Stephen Humphreys har varit forskningschef på International Council on Human Rights Policy i Genève, är nu knuten till London School of Economics.

Stephen Humphreys

Gertrud Åström

Clarisse Kehler Siebert

KLIMATJURIST MED STOR internationell erfarenhet av att utveckla lagstiftning och politik inom klimatområdet. Hon har varit rådgivare till den kanadensiska regeringen vid klimafförhandlingarna och arbetat med en rad organisationer, bland annat UNFCCC:s sekretariat. Nu är hon knuten till Stockholm Environment Institute där hon arbetar med att förena klimatpolitik med ett rättighetsperspektiv. Ett avgörande skäl till att klimafförhandlingarna inte rör sig ur fläcken är att det saknas ett regelverk för hur ersättning för skador orsakade av klimatförändringar ska regleras. Den rika världen argumenterar för utsläppsrättigheter medan den fattiga världen kräver ersättning för klimatskador.

Gertrud Åström

JÄMSTÄLLDHETSKÄMPE, AGITATOR, folktalare, folkbildare, utredare, metodutvecklare, estradör ... Gertrud Åström skulle kunna sätta många titlar på sitt visittkort. I decennier har hon kämpat för att vi ska nå det som ingen ännu upplevt: ett samhälle som fungerar likvärdigt och bra för både män och kvinnor. Hon är nyvald ordförande för Sveriges kvinnolobby, en paraplyorganisation för trettiosju kvinnoorganisationer, och arbetar för att kvinnorörelsen ska bli erkänd som en folkrörelse som till exempel självklart för dialog med regeringen. Hon menar att jämställdhet är avgörande för att vi ska kunna skapa ett ekonomiskt och socialt hållbart samhälle där vi inte föröder förut-sättningarna för nästa generation.

2009 års Per Angerpristagare

PER ANGER INITIERADE DE SVENSKA räddningsaktionerna av judar med provisoriska svenska pass i Budapest. Per Anger-priset instiftades 2004 av den svenska regeringen och delas ut varje år till en person som verkar i ambassadör Per Angers anda. 2004 gick priset till Vatikanens ärkebiskop Gennaro Verolino i Rom för hans insatser att rädda judar undan Förintelsen i Budapest 1944. 2005 fick Arsen Sakalov från Ingusjetien i Ryssland priset för sitt självupppoffrande arbete med att identifiera, dokumentera och rapportera övergrepp i konflikten i Tjetjenien. 2006 fick Aljaksandr Bialiatki från Vitryssland, »Europas sista diktatur«, priset för att han genom sin organisation Viasna hjälpt tusentals offer för regimen. Organización Femenina Popular i Colombia och dess ordförande Yolanda Becerra fick 2007 års pris för att oförtrutet ha trotsat vapenmakt och stärkt de röster som riskerar att tystas. 2008 tilldelades biskop Sebastian Bakare i Zimbabwe priset.

Årets Per Angerpriset delas ut av kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth

Sheila Watt Cloutier stämde USA för klimafförändringarna.

Thomas Hammarberg

EUROPARÅDETS KOMMISSARIE för mänskliga rättigheter. I kommissariens mandat ingår att identifiera brister i lagar, regler och praxis med målet att främja respekten för de mänskliga rättigheterna i Europarådets 47 medlemsländer. Thomas Hammarberg har tidigare bland annat varit chef för Amnesty International, Rädda Barnen och Olof Palmes Internationella Center. Under årets MR-dagar frågar han sig om Europas hållning till mänskliga rättigheter är en förebild för världen?

Jean Ziegler

SOCIOLOG OCH FÖRFATTARE till en rad böcker, den senaste *The hatred of the West* (2009). Han har gjort sig känd för sitt kompromisslösa arbete som FN:s särskilda rapportör för den mänskliga rättigheten till mat 2000–2008. Han hävdar att »det är ett brott mot mänskligheten att använda jordbruksmark ... till bio-bränslen«, »det är ett massmord i det tysta« som pågår. Han har också kritiserat den USA-ledda koalitionen för att använda brist på vatten och mat som ett medel i Irakkriget. Jean Ziegler är nu vice president i The advisory board till FN:s Human Rights Council.

EUROPARÅDET

Thomas Hammarberg

UN PHOTO/MARK GARTEN

Jean Ziegler

Sheila Watt Cloutier

INUITERNA STARTADE DEN FÖRSTA internationella rättsprocessen om klimafförändringarna och Sheila Watt Cloutier var deras företrädare. Det lär inte bli den sista. Skadeståndskrav kommer att ställas av många fattiga länder, öar som riskerar att försvinna under havsytan och folk vars existensvillkor urgröps. Stater och stora företag riskerar att drabbas av skadeståndsprocesser liknande de som drivs mot tobaksbolagen. Den Inter-Amerikanska Kommissionen för mänskliga rättigheter avslog Sheila Watt-Cloutiers krav men inbjöd henne att vittna vid den första hearingen 2007 om sambandet mellan klimafförändringar och mänskliga rättigheter. Sheila menar att USA enligt internationell rätt är ansvarigt för att inte vålla skador på andra länder och folk. En stat är inte bara ansvarig för sina egna handlingar utan måste också förhindra och förebygga att företag orsakar skador för andra länder.

Sheila Watt Cloutier har fått många utmärkelser – Champion of the Earth Award, Green Cross, Rachel Carson Prize m.fl. – och har nominerats till Nobels fredspris. Hon växte upp i Nunavik i norra Kanada och bor idag i Iqaluit, huvudstad i Nunavut.

Vi tror att världen kan bli en bättre plats att leva på.

Svenska PostkodLotteriet har ett tydligt syfte: att samla in så mycket pengar som möjligt till ideella organisationer. PostkodLotteriets vision är att bidra till en bättre värld för människor, djur och natur. Det finns många organisationer och initiativ som dagligen arbetar med detta. Svenska PostkodLotteriet finns till för dem och för människor som vill bidra till sin omvärld på ett roligt och spännande sätt.

Hela Lotteriets överskott går till organisationer där pengarna kommer till nytta inom en rad områden – främst barns rättigheter, stöd till människor i utsatta situationer eller katastrofer, utbildning, miljö och forskning. Sedan starten hösten 2005 har PostkodLotteriet delat ut 620 miljoner kronor till Lotteriets utvalda organisationer. Vi kallar affärsmodellen Marknadsdriven Vägörenhet.

www.postkodlotteriet.se

Fred och säkerhetspolitik engagerar!

Folke Bernadotteakademien utlyser verksamhetsstöd och projektbidrag inom områdena fredsfrämjande, nedrustning och säkerhetspolitik.

Ideella organisationer, enskilda organisationer och stiftelser som har uppdrag om hur man kan arbeta med freds och säkerhetspolitiska frågor är välkomna att utveckla detta i en ansökan.

Instruktioner för ansökan och blanketter för verksamhetsstöd respektive projektbidrag kan laddas ner från www.folkebernadotteacademy.se.

Er ansökan ska skickas in till Sandövägen 1, 872 64 Sandöverken, med digital kopia till fredsmiljonen@folkebernadotteacademy.se

Frågor besvaras av Joel Ahlberg, tel 0612 823 11, e-brev joel.ahlberg@folkebernadotteacademy.se. Sista ansökningsdag är 16 oktober. Beslut om stöd lämnas i januari 2010.

FOLKE
BERNADOTTE
AKADEMIN

Foto: Alf Berg/Plan

Ungas rätt i ett förändrat klimat

Välkommen till vårt miniseminarium
17/11 kl. 10.30-10.50.

Du kan också ta del av vårt webbaserade utbildningsmaterial för gymnasieskolan på www.barnochklimat.se.

Plan – för och med barn
www.plansverige.org

Möt Sensus och Fonden för mänskliga rättigheter på MR-dagarna!

PROGRAMPUNKTER:

MÅNDAG 16 NOVEMBER 13.00-14.30 (MO 22)

Så skapar vi klimatsmarta arbetsplatser – och ett klimatsmart samhälle

Vi kan påverka klimatförändringarna – fackförbundet ST har tagit fram en åtgärdslista som gör våra arbetsplatser klimatsmarta.

MEDVERKANDE: Ilkka Pärssinen, Fackförbundet ST, Kerstin Vejdemo, SMHI och Rolf Trytman, FOI

ARRANGÖR: Sensus och Fackförbundet ST

MÅNDAG 16 NOVEMBER 11.00-11.20 (MO MINI 1)

Schyst resande

Turismen är troligtvis en av världens snabbast växande näringar och kan bli en kraft för utveckling i många fattiga länder – men vi måste förändra vårt sätt att resa.

MEDVERKANDE från nätverket Schyst resande och Sensus studieförbund

ARRANGÖR: Nätverket Schyst resande och Sensus studieförbund

MÅNDAG 16 NOVEMBER 14.00-14.20

(MO MINI 7)

Fredsagenterna – unga muslimer som arbetar för fred och mänskliga rättigheter

Nu vill Svenska Muslimer för Fred och Rättvisa ta klivet in på det europeiska planet med det nya projektet "European Muslim Peace Agents".

MEDVERKANDE från Sveriges Muslimiska Fredsagenter

ARRANGÖR: Sensus studieförbund och Ibn Rushd

MÅNDAG 16 NOVEMBER 17.00-18.30 (MO 46)

Grundkurs i ESK-rättigheterna

Under denna "snabbkurs" får vi stifta bekantskap med de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna, ESK-rättigheterna.

MEDVERKANDE: Jesper Hansén, Fonden för mänskliga rättigheter

ARRANGÖR: Fonden för mänskliga rättigheter

TISDAG 17 NOVEMBER 11.00-12.30 (TU 20)

Sexuellt våld i Kongo

En internationell delegation ledd av MR-fonden reste till Demokratiska Republiken Kongo för att bidra till en ökad uppmärksamhet kring det sexuella våldet i landet. Delegationens rapport presenteras samt läget utifrån ett bredare konfliktperspektiv.

MEDVERKANDE: Fonden för mänskliga rättigheter, riksdagsledamot Cecilia Wigström (Fp), Immaculée Birhaheka, chef på PAIF i Goma

ARRANGÖR: Fonden för mänskliga rättigheter

TISDAG 17 NOVEMBER 13.00-14.30 (TU32)

Ny stjärnan på MR-himlen: UPR. Nu ska Sverige granskas!

Ett helt nytt verktyg för MR-arbete har skapats, den så kallade Universal Periodic Review (UPR). Det är en systematisk genomgång av MR-situationen i alla världens länder och nästa år är det Sveriges tur.

MEDVERKANDE: representanter från Fonden för mänskliga rättigheter, Svenska FN-förbundet, Forum Syd och UD med flera.

ARRANGÖR: Fonden för mänskliga rättigheter och Svenska FN-förbundet

Läs hela programbeskrivningen på www.sensus.se

sensus

Förebådar mänskliga rättigheter världsmedborgarskap?

NYLIGEN VISADES ETT REPORTAGE på teve från en avlägsen by på landsbygden i Kenya där kvinnorna tröttnat på mänsens förtryck och helt sonika flyttat med barnen och startat en egen by. Den organiserade de demokratiskt och solidariskt till ett

UN PHOTO/PAULO FILGUEIRAS

föredöme. På reporterns fråga svarade en kvinna att nu äntligen kunde hon få sina rättigheter som mänskliga respekterade.

Medvetandet om mänskliga rättigheter har spridit sig över världen på några få decennier. Kanske är vi med om något verkligt omvälvande i mänsklighetens historia? Juridiskt har så gott som alla länder accepterat mänskliga rättigheter men än tolkas de inskränkt och exkluderande. EU släpper inte in människor på flykt undan fattigdom, krig

Urfolk - våra första världsmedborgare?

och klimatförändringar trots stolta självgodade uttalanden om Europa som ett föredöme när det gäller mänskliga rättigheter. Under de senaste två decennierna har urfolk världen över – med samerna som pådrivare – gått samman och deras rättigheter har erkänts av FN. Urfolket känner inga nationsgränser, är de våra första världsmedborgare?

Världsmedborgare kan man välja att vara oberoende av sitt nationella medborgarskap. Idag lär det finnas över 50 000 frivilligorganisationer runt om i världen – tillsammans är de på väg att forma något nytt i världshistorien, ett mänskligt internationellt nätverk med inflytande som en supermakt – som självmant tar på sig skyldigheter gentemot drabbade människor oavsett var de lever på jorden. Inställningen att vi som människor har ömsesidiga rättigheter och skyldigheter kan vi börja förverkliga på frivillig grund oavsett hur bristfälliga lagarna är. En sådan inställning kan driva på lagstiftning och tillämpning att närma sig den ursprungliga idén med mänskliga rättigheter.

Här har MR-dagarna en roll.

LEIF ERICSSON, MR-dagarna

KOMPETENSUTVECKLING

Lär dig mer om att tillämpa mänskliga rättigheter i praktiken

INTERNATIONELLA DEKLARATIONER och konventioner om Mänskliga Rättigheter är viktiga, men för att de ska få någon effekt behöver de omvandlas till praktisk handling. »För att uppnå konkreta resultat har både FN och Europarådet nu satt fokus på själva genomförandet av mänskliga rättigheter. Vid en sådan genomlysning har det blivit tydligt vilken avgörande roll lokala och regionala myndigheter har för säkerställandet av rättigheterna. Kommunernas och regionernas sätt att organisera, prioritera och bedriva verksamheter har stor inverkan på medborgarnas dagliga liv«, säger Anders Knape, ordförande för Sveriges Kommuner och Landsting. Paul Van Kalmthout, ordförande i kommunministrarnas styrgrupp i Europarådet, menar att »lokalt självstyre är en mänsklig rättighet i sig. Utan lokalt självstyre finns inga förutsättningar för människor att påverka de beslut och villkor som i sin tur avgör hur rättigheterna hanteras och levereras.«

MR-dagarna är ett forum där olika delar av det civila samhället och politiker och tjänstemän på lokal och regional nivå kan få tillfälle att mötas. Thomas Hammarberg, Europarådets kommissionär för mänskliga rättigheter, poängterar att det civila samhället här har en stor roll att fylla, men att det i många kommuner saknas en dialog med civilsamhället.

MR-dagarna erbjuder ett brett kompetensutvecklingsprogram för tjänstemän, politiker, lärare, poliser, journalister med flera yrkesgrupper. Några exempel på seminarier är »Klimatanpassning i svenska kommuner och regioner - vad pågår och vilka verktyg behövs?«, »Mänskliga rättigheter och demokrati i den kommunala vardagen - från FN-konvention till praktisk handling«, »Kommunala partnerskap - ett sätt för kommuner att bidra till bättre klimat globalt«, »Funktionshinder och mänskliga rättigheter - funkar det?«, »Stockholms stads klimatperspektiv«, »Behöver Sverige ha en stark samlad MR-institution?«, »Svenska stat, sluta vara svag! Gör Barnets rätt till lag«, »Hur borde en hållbar MR-stat organiseras?«, »Bortom 'vi och dom'-journalistiken«, »Rättigheter och mångfald« för lärare och andra som arbetar med ungdomar.

Kom till MR-dagarna och gå på utvecklande seminarier, byt erfarenheter med kollegor från andra kommuner och landsting, diskutera med forskare och aktivister. På MR - dagarna kan myndigheter på ett konkret sätt lära sig hur man kan tillämpa mänskliga rättigheter och diskutera svåra knäckfrågor där olika mänskliga rättigheter bryts mot varandra.

Det fullständiga programmet för kompetensutveckling hittar du på www.mrdagarna.se.

Är vi inte alla minoriteter i världen?

MR-DAGARNA 2008 hade temat urfolks och minoriteters rättigheter. Det har resulterat i en bok där forskare från hela världen brottas med högaktuella frågor:

Förebådar urfolk och minoriteter framtidens världsmedborgare? Hur förändras synen på medborgarskap och nationell identitet när människor bär på flera olika identiteter? Framstår för alltför världsmedborgarskapet som attraktivare än det nationella och europeiska exkluderande medborgarskapet? Leder urfolkens stärkta rättigheter till ökade spänningar mellan olika etniska minoriteter? Hur kan minoriteters berättigade krav på självbestämmande förverkligas? Kan Norden ses som ett minoritetspolitiskt experiment med nya demokratiska styrelseformer och deltagande?

Beställ boken från MR-dagarna/Ordfrent eller köp den i bokhandeln.

Gå med i världens största upprop!

NEDRÄKNINGEN - COUNTING DOWN - går snabbt fram mot det viktigaste mötet i vår livstid. I december träffas världens ledare i Köpenhamn för att komma överens om ett globalt klimatavtal. Konsekvenserna av klimafförändringarna märks mer och mer för var dag, men än har vi tid att lägga om kursen till en bättre värld. Vi behöver skapa världens största tryck på politikerna för att inte bara prata utan börja handla. Gå in på länken nedan och skriv under du också på kravet att politikerna når fram till en ansvarsfull och bindande överenskommelse i Köpenhamn.

<http://tcktcktck.org/people/time-is-now>

tcktcktck

COPENHAGEN 7 DEC 09 | THE WORLD IS READY

KLIMATHEARING:

Humanity on Trial

FÖRESTÄLL DIG ÅR 2020. För elva år sedan samlades världen vid FN:s klimatkonferens i Köpenhamn 2009. Då hade mänskligheten en chans att göra något åt klimafförändringarna. Nästa generation håller en stor hearing på MR-dagarna om konsekvenserna av klimafförändringarna för mänskliga rättigheter och riktar frågan till vår generation: vad gjorde ni med allt ni visste 2009 om effekterna av klimafförändringarna? Vad kunde ni ha gjort? Varför gjorde ni inte mer?

Klimathearingen Humanity on Trial kallar ögonvittnen från inuiterna i norra Kanada, från samer i Skandinavien, från översvämningarnas Bangladesh, från de smältande glaciärerna i Bolivia - expertvittnen som svarar på frågor om klimafförhandlingarna och vetenskapens senaste rön - och aktivistvittnen om klyftan mellan det allmänna medvetandet och vad som ansågs politiskt möjligt 2009. En ungdomspanel och publiken bedömer vår generations insats.

Mer information och live video från Klimathearingen Humanity on Trials första session i Kulturhuset 29 Maj hittar du på humanityontrial.wordpress.com

Medverkande: Sheila Watt-Cloutier, inuit och klimataktivist, Saleemul Huq, från Bangladesh är vetenskaplig chef vid International Institute for Environment and Development, Stephen Humphreys, f.d. forskningschef vid International Council on Human Rights Policy, Clarisse Kehler Siebert, klimatjurist vid SEI, Carl Söderbergh, policychef på International Minority Group, med flera

Arrangör: Stockholm Environment Institute, Anna Lindhs Minnesfond, MR-dagarna

TISDAG 17 NOVEMBER 11.00-14.30

Klimathearing: Humanity on Trial på MR-dagarna TU14/TU27

MR-dagarna i framtiden!

INTRESSET FÖR MR-DAGARNA växer år för år. Örebro kommun kommer att stå värd för MR-dagarna 2010 och i Umeås stora kultursatsning som Umeå blir kulturhuvudstad 2014 ingår att vara värdstad för MR-dagarna.

Här kommer MR-dagarna att äga rum de kommande fem åren:

- MR-dagarna 2009 arrangeras i Stockholm den 16-17 nov på Stockholmsmässan
- MR-dagarna 2010 arrangeras i Örebro den 15-16 nov
- MR-dagarna 2011 arrangeras i Stockholm
- MR-dagarna 2012 Ort ej bestämt. Välkommen med förslag!
- MR-dagarna 2013 arrangeras i Stockholm
- MR-dagarna 2014 arrangeras i Umeå

MR-torget

MR-DAGARNA ÄR INTE BARA ett tillfälle att lära sig det senaste om MR-forskning, lyssna till aktuella debatter och inspirerande talare. Tiden du inte tillbringa i seminarielokalen är minst lika viktig.

Nytt för i år är ett utställartorg där du kan träffa organisationer, myndigheter, företag i deras montrar och en scen för miniseminarier, ett filmtält, speakers corner, ett kafé och en särskild del riktad till dig som söker arbete, studier, praktik i världen inriktad på hållbar utveckling och mänskliga rättigheter. Här kan du som deltagare eller utställare möta politiker, tjänstemän, organisationsfolk, rekryterare och andra intresserade.

Från snack till verkstad!

VÄRLDENS STORA UTMANINGAR är idag allas angelägenheter. Det är något som många unga människor som ska välja yrkesbana tänker på och som företag och myndigheter alltmer måste ta med i sin planering. Samtidigt är det svårt att orientera sig när kartan över framtiden inte finns. Till årets MR-dagar har vi skapat en mötesplats för alla – unga som äldre privatpersoner, organisationer, företag, myndigheter, universitet, institutioner – där vi kan mötas och diskutera hur vi kan arbeta för en värld som är hållbar, där vi gör allt vi kan för att hejda ett skenande klimat och där mänskliga rättigheter respekteras.

Den Globala Arbetsmarknaden är en del av MR-dagarnas nya och utvecklade utställartorg. Hur kommer den framtida utvecklingen att bli? Vilka alternativ finns det? Hur påverkar det arbetsmarknaden? Vilken klimatvänlig teknik behöver världen? Vilken teknik finns redan? Hur sprider vi den? Vilken roll kan frivilligorganisationer, privata företag, myndigheter, media, universitet och forskning spela? Hur hittar man arbete om man vill jobba med dessa frågor? Hur rekryterar man? Hur kan man engagera sig i skolan? Som aktivist? Vi vill ge människor, organisationer och företag som är inriktade på lösningar möjlighet att träffas och utbyta tankar – välkommen!

DEN GLOBALA ARBETSMARKNADEN – för hållbar utveckling och mänskliga rättigheter

En särskild del på MR-torget med

- **Hitta-din-framtid-scen**
Nya idéer, projekt, arbeten, personliga erfarenheter med mera
- **Speed-dating**
Snabba möten mellan dig som söker former för ditt engagemang och personer som redan hittat något och kan berätta om vägen dit
- **Utställningar**
- **Fiktiv global arbetsförmedling**
Tips, vägledning, coaching om hur du ska leta dig fram
- **Ideasforchange.tv**
En ny webbplats med massor av videoklipp om människor som vill förändra världen

Utställare på MR-torget

(En uppdaterad utställarlista finns på www.mrdagarna.se)

ABF Norra Storstockholm

ALMAeuropa

Amnesty

Camino

Civil Rights Defenders
(f.d. Helsingforskommittéen)

CONCORD Sverige

DemokratiAkademin

Diakonia

FIAN

Folke Bernadotteakademin

Fonden för Mänskliga Rättigheter

Forum för Levande historia

ForumSyd

Global Human Rights Defence

Globalportalen.org

GS-Facket

HSO

IKFF

JP Infonet

Kyrkans Tidning

LO-TCO:s biståndsnämnd

Lunds universitet

MR-konsulter

Nawlo och Assyriska föreningen

Operation 1325

Ordfront

Peru kommittéen för MR

PLAN Sverige

Raoul Wallenberg Institutet

Riksdagen

Röda Korsets ungdomsförbund
och Röda Korsets Folkhögskola

Svenska Röda Korset

Samiskt informationscentrum

Schyst resande

Sensus

Sida

Swedish Water House, SIWI

Swedbank

Svenska Kyrkan

Svenska muslimer för fred och rättvisa

Sveriges Kristna råd/Eukumeniska följeslagarprogrammet

Teologiska Högskolan

UD

UNIFEM

Uppsala Universitet institutionen för
Freds- och Konfliktforskning

Vill du ställa ut? Kontakta:

caroline.matsson@mrdagarna.se

Miniseminarier

MÅNDAG 16 NOV

11.00–11.20 MO MINI 1

Schyst resande

Allt resande sätter sina spår – på gott och ont. Resenäringen kan bli en kraft för utveckling i många fattiga länder – men vi måste förändra vårt sätt att resa.

MEDVERKANDE från nätverket Schyst resande och Sensus studieförbund
ARRANGÖR: Nätverket Schyst resande och Sensus studieförbund

11.30–11.50 MO MINI 2

Globala klimateffekter av ett regionalt kärnvapenkrig

Ny klimatforskning visar att ett begränsat kärnvapenkrig t.ex. mellan Indien och Pakistan skulle orsaka en temperatursänkning över hela jorden under många år med global svältkatastrof som följd.

MEDVERKANDE: Gunnar Westberg, tidigare president för den internationella läkarrörelsen mot kärnvapen
ARRANGÖR: Svenska Läkare mot Kärnvapen, SLMK

12.00–12.20 MO MINI 3

Ambassadör Harald Edelstams kamp för mänskliga rättigheter

Harald Edelstams mest kända insatser var under mliitärkuppen i Chile 1973 då han räddade livet på många chilenaar, latinamerikaner och svenskar.

MEDVERKANDE: Anna Bromberg och Henrik Janbell
ARRANGÖR: Harald Edelstamsföreningen

13.00–13.20 MO MINI 5

Låt dig inspireras att agera!

Barn och unga drabbas hårdast av klimatförändringen, deras rättigheter kränks och deras möjligheter till ett bra liv minskar. Samtidigt är det barn och unga som har minst att säga till om. Ungdomar från Plan Sveriges Ungdomsforum berättar om vad de gör för att förändra den här bilden. Och vad de tycker att du ska göra.

ARRANGÖR: PLAN Sverige

13.30–13.50 MO MINI 6

Politikerutfrågning om tilläggsprotokollet till ESK-konventionen

Utfrågning av politiker om Sveriges inställning till tilläggsprotokollet till ESK-konventionen

ARRANGÖR: FIAN

14.00–14.20 MO MINI 7

Fredsagenterna - unga muslimer som arbetar för fred och mänskliga rättigheter

Projektet »Att främja islamisk fredskultur« har bidragit till att utbilda 100 svenska muslimska fredsagenter. Nu vill de bilda »European Muslim Peace Agents«.

MEDVERKANDE från Sveriges Muslimska Fredsagenter
ARRANGÖR: Sensus studieförbund och Ibn Rushd

14.30–14.50 MO MINI 8

Sydöstra Turkiet - lång väg till en hållbar utveckling inom mänskliga rättigheter?

Kommer turkar, assyrier/syrianer, kurder, ezidier, armenier att tillsammans kunna utveckla sydöstra Turkiet? Är militären villig att acceptera även andra grupper i Turkiet?

MEDVERKANDE: Evin Cetin, politisk sekreterare (s)
ARRANGÖR: Nawlo och Assyriska föreningen

15.00–15.20 MO MINI 9

Bortom »vi och dom«-journalistiken

Konkreta exempel på hur svenska medier med ord och bilder utgår från etniska, kulturella och religiösa normer när de rapporterar om invandring, integration och främlingsfientlighet.

MEDVERKANDE: Arash Mokhtari, journalist, författare och projektledare för Quick Response
ARRANGÖR: Svenska Röda Korset

16.00–16.20 MO MINI 11

Klimat, kön och rättvisa

MEDVERKANDE: Helene Ahlberg och Gertrud Åström
ARRANGÖR: MR-dagarna

17.00–17.20 MO MINI 13

Antidiskriminering

Vad är diskriminering? Vad kan man göra om någon blir utsatt för diskriminering?

MEDVERKANDE: Röda Korsets byråer mot diskriminering
ARRANGÖR: Svenska Röda Korset

TISDAG 17 NOV

09.00–09.20 TU MINI 16

Miljöcertifiering, men arbetarna då?

Mänskliga rättigheter i arbetslivet! Fackliga rättigheter är också mänskliga rättigheter!

MEDVERKANDE: Yngve Daason och Leif Mettävainio, GS Facket.
ARRANGÖR: GS - Facket för skogs-, trä- och grafiska bransch

09.30–09.50 TU MINI 17

»Låna en fördom«

Under tjugo minuter får du låna en människa som många har fördomar mot för att samtala, konfrontera fördomar och få nya erfarenheter.

MEDVERKANDE: Röda Korsets byråer mot diskriminering
ARRANGÖR: Svenska Röda Korset

10.00–10.20 TU MINI 18

Monokulturer och kränkningar av rätten till mat i Latinamerika

ARRANGÖRER: FIAN

10.30–10.50 TU MINI 19

Nytt utbildningsmaterial om barns rättigheter i ett förändrat klimat

Barnrättsorganisationen Plan Sveriges utbildningsmaterial »Ungas rätt i ett förändrat klimat« riktar sig till gymnasieskolan och syftar till att förmedla kunskap om klimatförändringen ur ett rättighetsperspektiv. Vi presenterar materialet och introducerar några av övningarna. Materialet finns att ladda ner på www.barnochklimat.se

ARRANGÖR: PLAN Sverige

11.00–11.20 TU MINI 20

Finansiering för global välfärd

Hur ska de s.k. Millenniemålen och anpassningen till klimatförändringarna finansieras? Nya intäktsmöjligheter har börjat tillämpas. Attac Sverige ger en bild av läget.

ARRANGÖR: Attac Sverige

Med reservation för ändringar. Se hemsidan för fullständigt och uppdaterat program.

Måndag 16 november

Med reservation för ändringar

För information på engelska - se www.mrdagarna.se

MÅNDAG 09.00 - 10.30

ENGELSKA MO01

SHEILA WATT CLOUTIER:

Allting hänger ihop i vårt århundrade - miljö, klimat, ekonomi, utrikespolitik, mänskliga rättigheter och ledarskap

»Inuiternas överlevnad är direkt hotad«, enligt Sheila Watt-Cloutier. Tillsammans med 62 andra inuiter startade hon världens första internationella rättsprocess om klimatförändringarna för att den inuitiska jägarkulturen håller på att gå under. Sheila Watt-Cloutier hävdar att USA enligt internationell rätt är ansvarigt för att ha vållat skador för andra länder och folk.

MEDVERKANDE: Sheila Watt-Cloutier har föreläst 155.000 inuiter i länderna runt nordpolen.

ARRANGÖR: MR-dagarna

MÅNDAG 11.00 - 12.30

ENGELSKA MO02

SALEEMUL HUQ:

Hur ska vi lösa klimatkrisen? Mänsklighetens svåraste prov någonsin.

Hur alarmerande är klimatförändringarna enligt den senaste forskningen? Om mänskligheten ska kunna lösa klimatkrisen måste ekonomi och vetenskap styras av global rättvisa. Därför måste klimatdiskussionen i fortsättningen föras i termer av mänskliga rättigheter.

»Om väst åter förnekar sitt ansvar kommer den dag då de fattigaste länderna förklarar krig mot väst.« Saleemul Huq

MEDVERKANDE: Saleemul Huq, verksam vid International Institute for Environment and Development, IIED.

ARRANGÖR: MR-dagarna

MÅNDAG 11.00 - 12.30

ENGELSKA MO03

HASSAN HANAFI:

Går Islam och mänskliga rättigheter ihop?

Är islam präglad av religiös dogmatism och fanatism? Eller är denna i väst vanliga bild fask? Vilken roll har rationalism, tolerans, universalism, frihet och demokrati i arabiskt och islamskt tänkande?

MEDVERKANDE: Hassan Hanafi är professor i filosofi vid universitetet i Kairo.

ARRANGÖR: MR-dagarna

MÅNDAG 11.00 - 12.30

MO05

Funktionshinder och mänskliga rättigheter - funkar det?

I januari 2009 antog Sverige »FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning« för att människor med funktionsnedsättning ska uppnå full delaktighet och jämlikhet i samhället. Hur fungerar det idag? Pröva dina värderingar och attityder under detta seminarium! Få också svar på dina frågor, och förslag på verktyg att jobba med.

MEDVERKANDE: Ingrid Burman, ordförande Handikappförbunden, Örjan Brinkman, generalsekreterare Handikappförbunden

ARRANGÖR: Handikappförbunden

MÅNDAG 11.00 - 12.30

MO06

Den nordiska minoritetspolitiken som demokratiskt experiment

En viktig aspekt av välfärdssamhället är att minoriteter kan göra sig hörda. Inom de nordiska staterna har många olika former av etniska särartsrättigheter och konstitutionella variationer utarbetats för olika minoritetsgrupper. Kan Norden beskrivas som ett minoritetspolitiskt experiment? Ser vi ett nytt slags nordisk minoritetsmodell växa fram?

MEDVERKANDE: Lars Elenius, docent vid Luleå tekniska universitet, Hans-Ingvar Roth, professor i mänskliga rättigheter vid Lunds universitet.

ARRANGÖR: Luleå Tekniska Universitet

MÅNDAG 11.00 - 12.30

WORKSHOP MO07

Att tänka med hela kroppen - kreativa sätt att engagera sig för klimatet

För att inspirera och engagera andra i klimatförändringarna vill vi koppla de stora frågorna till vår egen vardag. Ett sätt är att utmana vårt tänkande genom värderingsövningar. Workshopen bygger på Diakonias aktivitetstips om klimat och rättvisa och vänder sig till alla som vill vidga sin pedagogiska kompetens eller som vill pröva fler sätt att stimulera tanken.

MEDVERKANDE: personal från Diakonia

ARRANGÖR: Diakonia

MÅNDAG 11.00 - 12.30

MO08

Bortom »Vi och dom«-journalistiken

»Invandrarna« dyker upp i negativ rapportering om kriminalitet, arbetslöshet och segregationsproblem - alternativt som ett exotiskt inslag med »annorlunda« kultur, religion och vanor. Konkreta exempel på hur stigmatisering, presstetik och journalistik kan bidra till fördomar. Vi diskuterar möjliga lösningar för hur journalistiken ska bli bättre på att bevaka »det nya Sverige«.

MEDVERKANDE: Arash Mokhtari, journalist, författare till *Nyheter, makt, integration* och projektledare för Quick Response, Svenska Röda Korset.

ARRANGÖR: Svenska Röda Korset

MÅNDAG 11.00 - 12.30

MO09

Flyktingars och migranternas rättigheter i Europa - hur går det med Stockholmsprogrammet?

Flyktingar ska garanteras ett humant och värdigt mottagande samt rätten till en rättssäker och effektiv asylprocedur. Under det svenska EU-ordförandeskapet genomförs förhandlingar om hur dessa rättigheter bättre än idag kan tillgodoses och hur EU:s medlemsländer gemensamt ska ta ansvar för en rättssäker asyl- och flyktingpolitik. Lösningen ska presenteras i det så kallade Stockholmsprogrammet.

MEDVERKANDE: Alexandra Segenstedt, ansvarig asylfrågor, Svenska Röda Korset och en politikerpanel

ARRANGÖR: Svenska Röda Korset

MÅNDAG 11.00–12.30

WORKSHOP MO10

Rättigheter i praktiken

Verklig demokrati råder först när alla människor har reell möjlighet att bestämma över sina liv. Men vad krävs för att uppnå folkligt deltagande? Hur kan man arbeta för att människor ska få sina rättigheter tillgodosedda? Och vilka personer räknas när vi säger »människor«? I denna workshop får du metoder och verktyg för hur din organisation kan arbeta rättighetsbaserat i praktiken.

MEDVERKANDE: Marie Persson, metodhandläggare för demokratifrågor på Forum Syd

ARRANGÖR: Forum Syd

MÅNDAG 11.00–12.30

ENGELSKA MO11

Körsång - en viktig mänsklig rättighet för att skapa fred och samlevnad

Körsång kan vara en mäktig enande kraft inom och mellan samhällen. Skillnader i kultur, politisk ideologi, ras och språk kan försvinna när människor sjunger tillsammans med en röst. Seminariet tar upp körsångens betydelse som samhällsskapande kraft särskilt hos arabiska folk vid östra Medelhavet.

MEDVERKANDE: André de Quadros är konstnärlig ledare för Aswatuna, Arab Choral Network inom International Federation for Choral Music, IFCM.

ARRANGÖR: Rikskonserter

MÅNDAG 11.00–12.30

ENGELSKA MO12

Klimatpolitik och rätten till vatten

Klimatförändringarna gör att tillgången på dricksvatten blir knapp i vissa delar av världen. Men i vilken utsträckning tar klimatpolitiken hänsyn till mänskliga rättigheter? Med vatten som exempel diskuterar vi hur relationen mellan mänskliga rättigheter och klimatpolitiken kan få betydelse för implementeringen av särskilda mänskliga rättigheter.

ARRANGÖR: Swedish Environmental Institute (SEI) and Swedish Water House

MÅNDAG 11.00–12.30

WORKSHOP MO13

ABF Globalakademin

Globalakademin vill skapa lokala och globala mötesplatser där människor kan mötas och samtala både via nätet och i verkligheten. Studiecirkeln som verktyg för mänskliga rättigheter - vi visar i en workshop hur man med cirkeln som metod kan förändra och skapa en ny världsordning. Kom och prova!

MEDVERKANDE: Rosalie Sanyang och Kent Werne

ARRANGÖR: DemokratiAkademin och ABF Norra Stockholm

MÅNDAG 11.00–12.30

METODWORKSHOP MO14

MOD - en pedagogisk metod för arbete med värderingar och mångfald

MOD - Mångfald och Dialog, är ett pedagogiskt koncept för att arbeta med mångfalds- och diskrimineringsfrågor. Fokus ligger på att upptäcka och bearbeta diskriminering och fördomar baserade på exempelvis etnicitet, sexuell läggning, kön eller funktionshinder. Genom MOD-metoderna övas förmågan att se sig själv och den man i verkligheten är.

MEDVERKANDE: Marco Helles, utvecklare av MOD, Mångfald och Dialog, Svenska Röda Korset.

ARRANGÖR: Svenska Röda Korset

MÅNDAG 13.00–14.30

MO15

Vår fossilfria hållbara framtid.**Hur ser den ut? Hur tar vi oss dit tillräckligt snabbt?**

Vi inte bara piskar fram tillväxten med fossila bränslen som snart sinar. Vi överkonsumerar också jordens naturresurser. Och »vi« - det är vi rika i Nord. Vi har några få år på oss att ställa om våra samhällen till att bli energisnåla, hållbara, förnyelsebara, rättvisa, jämlika. Vilka avgörande samhällsförändringar är möjliga och nödvändiga: Koldioxidansättning? Slut på folkbilism? Närproducerad mat? Slut på masskonsumtion? Kött sällan på matbordet? Stopp för lågprisflyg?

Vad hindrar de nödvändiga förändringarna?

MEDVERKANDE: David Jonstad, frilansskribent med klimattfokus, Annika Carlsson-Kanyama, programchef ClimateTools, FOI, Pelle Andersson, förlagschef, Ordfront.

ARRANGÖR: MR-dagarna

MÅNDAG 13.00–14.30

ENGELSKA MO16

2009 års Per Anger-pristagare

Per Anger arbetade tillsammans med Raoul Wallenberg och var den som initierade de svenska räddningsaktionerna av judar med provisoriska svenska pass i Budapest. Per Anger-priset instiftades 2004 av den svenska regeringen och delas ut varje år till en person som visat stort civiltourage. 2008 tilldelades biskop Sebastian Bakare i Zimbabwe priset.

ARRANGÖR: Forum för Levande Historia

Pristagaren nomineras av Amnesty, Diakonia, ICJ-S Svenska avdelningen av internationella juristkommissionen, Reportrar utan gränser, Rädda barnen, Svenska FN-förbundet, Civil Rights Defenders/Svenska Helsingforskommittén för mänskliga rättigheter, Svenska kyrkan.

Priset delas ut av kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth

MÅNDAG 13.00–14.30

MO20

Rättigheter och mångfald

Icke-diskriminering och lika behandling är grundförutsättningar för mångfaldsarbete, men mångfalden kräver också ett medvetet arbete med en inkluderande, tillåtande och öppen kultur. Samtal om mångfald med den allmänna förklaringen om mänskliga rättigheter som värdegrund och utgångspunkt.

MEDVERKANDE: Marco Helles, Svenska Röda Korset, utvecklare av MOD, Mångfald och Dialog.

ARRANGÖR: Svenska Röda Korset

Tillgången på dricksvatten blir knapp som följd av klimatkrisen.

UN PHOTO/FRED NOY

JAKOB RUTQVIST

Utveckling och utsläppsminskning – en omöjlig ekvation?

MÅNDAG 13.00 – 14.30 **MO21**

Vem ska stå för klimatnotan?

Klimatkrisen är vår tids största utmaning. Allt pekar på att det blir svårt att förhindra en uppvärmning på 2 grader eller mer. Anpassningsåtgärder kommer därför att bli nödvändiga, speciellt i utvecklingsländer, där många kommer drabbas hårt och förmågan att möta krisen är låg. Vi står inför en dubbel utmaning: att drastiskt minska utsläpp främst i Nord och att snabbt bygga motståndskraft främst i Syd. De stora omställningar som krävs blir väldigt dyra. Vem ska stå för notan?

MEDVERKANDE: Göran Eklöf, författare till *Klimatnotan – De rikas ansvar och de fattigas rätt till utveckling*

ARRANGÖR: Forum Syd

MÅNDAG 13.00 – 14.30 **MO22**

Så skapar vi klimatsmarta arbetsplatser – och ett klimatsmart samhälle

Vi kan påverka klimattförändringarna och den globala uppvärmningen med enkla åtgärder i många fall. Fackförbundet ST har tagit fram en åtgärdslista som gör våra arbetsplatser klimatsmarta. Resultatet blir både en bättre arbetsmiljö och en bättre livsmiljö.

MEDVERKANDE: Ilkka Pärssinen, Fackförbundet ST, Kerstin Vejdemo, SMHI och Rolf Trytman, FOI

ARRANGÖR: Sensus och Fackförbundet ST

MÅNDAG 13.00 – 14.30 **MO25**

MR och demokrati i den kommunala vardagen

Att omsätta FN-konventioner i praktisk handling handlar ofta om diskrimineringsförbud och likabehandlingskyldighet, men en huvuddel av kommunernas åtaganden och uppgifter har också att göra med förverkligandet av medborgares sociala och ekonomiska rättigheter. Vi tar upp goda exempel och diskuterar problem och möjligheter i arbetet med mänskliga rättigheter på kommunal nivå och gör några praktiska övningar tillsammans.

MEDVERKANDE: Paki Holvander, chef, Demokrati och Mångfald, Södertälje Kommun

ARRANGÖR: MR-dagarna

MÅNDAG 13.00 – 14.30 **ENGELSKA MO26**

Urfolk och klimattförändringar

Världens urfolk påverkas allvarligt av klimattförändringarna eftersom deras kultur och ekonomisk överlevnad är direkt beroende av naturen. Inuiternas liv ändras när isen – deras »land« – blir tunnare, lägger sig senare och går upp tidigare, när permafrosten snabbt smälter. Enligt klimat- och sårbarhetsutredningen 2007 kan vintertemperaturen i norra Sverige stiga med 7 grader till 2080 vilket försvårar att bedriva rennäring och hotar den samiska kulturen.

MEDVERKANDE: Sheila Watt-Cloutier, inuit, Gertrud Åström

ARRANGÖR: Stockholms FN-förening

MÅNDAG 13.00 – 14.30 **MO27**

Nationella minoriteter och ursprungsfolk i Sverige – skydd och rättigheter

Det kan vara farligt att tillhöra en minoritet. Historien innehåller många otäcka exempel på det. I folkrätten finns ett särskilt skydd för minoriteter och urfolk. Vad innebär det skyddet? Vad ligger bakom den internationella kritiken mot Sverige om att inte leva upp till sitt ansvar?

MEDVERKANDE: Erika Nordvall Falck och Annika Heikkinen, konsulenter med ansvar för folkrättsfrågor i Region Norra Norrland respektive Stockholm tillsammans med Sonja Millon och Johnny Michaj, lärarassistenter vid Sundbybergs folkhögskola.

ARRANGÖR: Svenska Röda Korset

MÅNDAG 15.00 – 16.30 **MO28**

TEATER BARBARA: Frossa

Pjäsen *Frossa* med Teater Barbara svarar på alla dina frågor om klimatkrisens vad, hur, när och varför med hjälp av humor, mim, dramatik och ständigt uppdaterade fakta. Pjäsen är helt enkelt en utmärkt introduktion till klimatfrågan och ett kraftfullt inlägg i den klimatpolitiska debatten. Dessutom inspirerar den till handling och lust att förändra.

ARRANGÖR: Teater Barbara

MÅNDAG 15.00 – 16.30 **ENGELSKA MO29**

Med livet som insats

Världen över hotas, förföljs och dödas människor som utan hänsyn till sin egen säkerhet kämpar för andras grundläggande rättigheter. Vi diskuterar hur vi kan stärka världens människorättsförsvarare – och varför det är vår skyldighet att göra det.

ARRANGÖR: Civil Rights Defenders

MÅNDAG 15.00–16.30

ENGELSKA MO30

STEPHEN HUMPHREYS:

Mänskliga rättigheter – den starkaste metoden för att stoppa klimafförändringarna?

Mänskliga rättigheter kränks allvarligt av klimafförändringarna men mainstreamdebatten har ändå inte befatat sig med mänskliga rättigheter förrän helt nyligen. Människorättsprinciper är kraftfulla verktyg för att skärpa besluten när det gäller att reducera utsläppen av växthusgaser och anpassning till oundvikliga effekter av klimafförändringarna, men principerna och lagtexterna måste skärpas.

MEDVERKANDE: Stephen Humphreys är forskningschef på International Council on Human Rights Policy och författare till boken *Climate Change and Human Rights. A Rough Guide*

ARRANGÖR: MR-dagarna

MÅNDAG 15.00–16.30

MO31

Det hållbara samhällets teknik – finns den redan? Hur kan omställningen accelereras?

Det är dags för politiker, företagare, tjänstemän och klimataktivister att inse att vi redan är inne i en intensiv era där lösningar på klimatkrisen utvecklas och sjösätts! Världen står på tröskeln till en ny industriell revolution där nyckelorden inte är kol och olja utan hållbarhet, förnybar energi, resurseffektivitet, grön kemi, etc. Hälften av utsläppsminskningarna för att nå målet om max 2 graders temperaturökning kan klaras med tillgänglig teknik. Problemen är politiska, sociala och ekonomiska hinder.

MEDVERKANDE: Jakob Rutqvist m.fl.

ARRANGÖR: GlobalFOCUS

MÅNDAG 15.00–16.30

ENGELSKA MO32

Bhopal och företagans ansvar – 25 års kamp för rättvisa

Den 2 december 1984 dödade giffiga kemikalier från Union Carbides fabrik för bekämpningsmedel i Bhopal i Indien mellan 7.000 och 10.000 människor direkt och ytterligare 15.000 under de följande tjugo åren. Ännu har inte fabriksområdet sanerats och mer än 100.000 människor lider fortfarande av hälsoproblem. De som överlevde har ännu inte fått skadestånd. Fallet illustrerar med skrämmande tydlighet företags kränkningar av mänskliga rättigheter och problemen med ansvarsutkrävande.

MEDVERKANDE: representanter från ICJB, Jonas Ebbesson, professor i miljö rätt, chef för Stockholm Environmental Law and Policy Centre och Lise Bergh, generalsekreterare, Amnesty International Sweden

ARRANGÖR: Amnesty International

Vindkraft. En del av det hållbara samhällets teknik.

UN PHOTO/ESKINDER DEBERE

MÅNDAG 15.00–16.30

ENGELSKA MO33

KVINNOKONVENTIONEN 30 ÅR

Rwandas kvinnor – offer, överlevare eller fredsbyggare?

Hur lever och verkar rwandiska kvinnor idag i skuggan av folkordet 1994? Är de rwandiska kvinnorna enbart offer för kriget eller också medvetna aktörer för fred och framåtblickande? Ett samtal på djupet om Rwanda och kvinnors situation idag, och om FN:s kvinnokonvention som firar 30 år 2009.

MEDVERKANDE: Jacqueline Mukangira, Rwandas ambassadör i Sverige, Arne Ström, chef för Sidas sektionskontor i Rwanda, representanter från UNIFEM Sveriges styrelse

ARRANGÖR: Unifem

MÅNDAG 15.00–16.30

METODWORKSHOP MO34

Compass – metoden. Hur utbildar unga?

Compassmetoden är en praktisk utbildning i mänskliga rättigheter för unga. Workshopen ger en introduktion till Europarådets utbildningsmaterial för praktisk och kreativ utbildning i de juridiska, politiska och etiska dimensionerna av mänskliga rättigheter, och vänder sig i första hand till lärare, informatörer och utbildningsansvariga.

MÅNDAG 15.00–16.30

WORKSHOP MO35

Klimafförändringar, kränkta rättigheter och konflikter

I kris- och krigsområden får människor ofta svårt att hävda sina rättigheter. Brist på mat, vatten och försörjning kan leda till våld eller hot om våld. Vad är viktigt att tänka på för att konflikter inte ska förvärras? Hur kan folkrörelser arbeta för att värna alla likas värde, skapa dialog och främja fred? Denna workshop ger dig analysverktyg och praktiska verktyg.

MEDVERKANDE: Anna Lindqvist, metodhandläggare för konfliktfrågor på Forum Syd

ARRANGÖR: Forum Syd

MÅNDAG 15.00–16.30

MO36

Hur ska flyktingrätten ändras för att skydda »klimatflyktingar«?

Omkring 200 miljoner personer väntas vara på flykt på grund av växthuseffektens följder år 2050. Men begreppet »miljöflykting« finns ännu inte i folkrätten. Skulle det urholka det klassiska flyktingbegreppet? Kan flyktingrättens »fruktan för förföljelse« verkligen användas för att ge skydd åt personer som flyr på grund av växthuseffekten? Hur ska vi bistå dem som hamnar i nöd på grund av våra utsläpp av växthusgaser och tillförsäkra dem lika medborgerliga rättigheter dit de har flytt?

MEDVERKANDE: Carl Söderbergh, policychef på Minority Rights Group i London

ARRANGÖR: MR-dagarna

MÅNDAG 15.00–16.30

MO37

Grundläggande kunskap om mänskliga rättigheter

Vad är mänskliga rättigheter? Vilka är de? Hur efterlevs de? Seminariet ger grundläggande kunskap om de mänskliga rättigheterna samt tillfälle till diskussion och frågor.

MEDVERKANDE: Christina Ulfspärre, ansvarig för mr och rödakorsemblemet, Svenska Röda Korset

ARRANGÖR: Svenska Röda Korset

UN PHOTO/MARCO DORMINO

Hälsa - en mänsklig rättighet. Flickor på Haiti väntar på läkarundersökning.

MÅNDAG 15.00 - 16.30

MO38

Urfolkens perspektiv på klimat(o)rättvisan

Urfolk runt om i världen - som västvärlden koloniserat, nästan utrotat och betraktat som »vilda« och »ociviliserade« - har utvecklat tekniker och filosofier med djup respekt för naturen. Idag höjer de sina röster och manar till globala aktioner till Moder Jords försvar och för klimaträttvisa. Workshopen tar under kreativa, lekfulla och interaktiva former upp klimat- och miljörättvisefrågor som urfolksrörelsen reser i Sydamerika.

MEDVERKANDE: Carmen Blanco Valer från quechua-folket i Peru, kursdeltagare från Färnebo folkhögskola som nyligen varit på Ursprungsfolkens toppmöte i Puno-Peru och Latinamerikagruppernas Ursprungsfolks temagrupp.

ARRANGÖR: Latinamerikagrupperna och Färnebo folkhögskola

MÅNDAG 15.00 - 16.30

ENGELSKA MO39

LGBT-aktivister i Uganda

I Uganda är sex mellan personer av samma kön kriminaliserat. Media, religiösa grupper, myndigheter och polisen trakasserar systematiskt LGBT-aktivister (Lesbian, Bisexual, Gay, Transgendered). Trots att samhället är extremt fientligt frodas en livaktig aktivism. Hur kan man praktiskt organisera arbete som aktivist i en hotfull omgivning? Vilka är farorna? Vad är skrämmande? Och hur hittar man möjligheter till en framgångsrik förändring?

MEDVERKANDE: Kasha N. Jaqueline från den ugandiska lesbiska organisationen Freedom and Roam Uganda (FARUG) berättar på detta unika seminarium hur förändringens fönster ser ut för LGBT-aktivister i Uganda, Mathilda Piehl, RFSL

ARRANGÖR: RFSL

MÅNDAG 15.00 - 16.30

MO40

Sökes: Föreningar med projektidéer. Finnes: 400 miljoner

I år delar Arvsfonden ut 400 miljoner kronor till idéella projekt för och av barn, unga och personer med funktionshinder. I denna workshop testar du dina projektidéer inom mänskliga rättigheter och demokrati på oss och får inspiration och tips av en erfaren projektledare inom området.

MEDVERKANDE: Martin Rydhén

ARRANGÖR: Allmänna Arvsfonden

MÅNDAG 17.00 - 18.30

MO42

THOMAS HAMMARBERG:

Är Europas hållning till mänskliga rättigheter en förebild för världen?

Med decenniernas erfarenhet av arbete för mänskliga rättigheter inom folkrörelser och Europarådet har Thomas Hammarberg en unik utblick

MEDVERKANDE: Thomas Hammarberg är Europarådets kommissarie för mänskliga rättigheter. I kommissariets mandat ingår att identifiera brister i lagar, regler och praxis med det övergripande målet att främja respekten för de mänskliga rättigheterna i Europarådets 47 medlemsländer. Han har tidigare bland annat varit chef för Amnesty International, Rädda Barnen och Olof Palmes Internationella Center.

ARRANGÖR: MR-dagarna

MÅNDAG 17.00 - 18.30

MO45

Hur borde en hållbar MR-stat organiseras?

Länge har principen gällt att ingen stat får lägga sig i en annan stats inre angelägenheter. Men det synsättet håller långsamt på att förändras. Vilka krav ställer egentligen de mänskliga rättigheterna på statens organisation? Hur borde en hållbar MR-stat se ut? Hur kan MR-staten bli verklighet?

MEDVERKANDE: Christina Johnsson, jur. dr. och forskningschef vid Raoul Wallenberg Institutet för mänskliga rättigheter och humanitär rätt, Eva Erman, fil. dr. i statsvetenskap vid Stockholms universitet.

ARRANGÖR: Raoul Wallenberg Institutet

MÅNDAG 17.00 - 18.30

MO46

Grundkurs i ESK-rättigheterna

Deltagarna får stifta bekantskap med de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna (ESK-rättigheterna) genom att gå igenom de viktigaste begreppen och deras innebörd. Med den internationella konventionen för ESK-rättigheterna som utgångspunkt går vi igenom olika sätt att definiera staters ansvar och presenterar de viktigaste aktörerna på området.

MEDVERKANDE: Jesper Hansén, Fonden för mänskliga rättigheter

ARRANGÖR: Fonden för mänskliga rättigheter

MÅNDAG 17.00 - 18.30

MO47

Urfolksdeklarationen - gå från ord till handling!

För de flesta ursprungsfolk är överlevnad den stora utmaningen. Sverige har ännu inte skrivit under ILO-konventionen 169 där stater förbinder sig att respektera ursprungsfolks rätt till mark och naturtillgångar. 2007 röstade Sverige för deklarationen om ursprungsfolkens rättigheter - om rätten till självbestämmande, land, utbildning och kultur. Men Sveriges riksdag vill inte ge samernas status som urfolk.

ARRANGÖR: Sametinget

MÅNDAG 17.00 - 18.30

MO49

Varför ställs inte krigsförbrytare inför rätta?

Förbrytelser mot den humanitära rätten - krigets lagar - och grova kränkningar av mänskliga rättigheter fortsätter att plåga mänskligheten. Kongo, Uganda, Darfur, Gaza, Sri Lanka, Zimbabwe, Afghanistan och Irak är några aktuella exempel från senare år. De skyldiga till övergreppen går i de flesta fall fria. Varför är det så svårt att lagföra dessa? Är straffrihet i vissa fall att föredra för att åstadkomma försoning?

MEDVERKANDE: Said Mahmoudi, professor i internationell rätt, Claes Sandgren, professor i rättsvetenskap Stockholms universitet, Lise Bergh, generalsekreterare, Amnesty International, Sverige

ARRANGÖR: MR-dagarna

MÅNDAG 17.00–18.30

MO51

Klimatanpassning i svenska kommuner och regioner – vad pågår och vilka verktyg behövs?

En lägesbild av hur långt det svenska klimatanpassningsarbetet kommit i olika regioner och av aktuell svensk forskning om klimatanpassning. Vilka verktyg finns redan och vilka behövs? Hur ser stödet från centrala och regionala myndigheter ut till kommunerna – är det tillräckligt? Vad kan vi lära av andra länder? Som avslutning en paneldebatt om klimatanpassningsarbetet på kommunal nivå.

MEDVERKANDE: Annika Carlsson-Kanyama, programchef, ClimateTools, FOI, Elin Löwendahl, forskare, Mistra-Swecia

ARRANGÖR: MR-dagarna

MÅNDAG 17.00–18.30

ENGELSKA MO52

Klimatkrisen kränker rätten till vatten och utveckling

Invånarna i Choquecota, en liten jordbruksby med 500 invånare i Anderna i Bolivia, driver sitt fall inför de internationella domstolar som skyddar och upprätthåller mänskliga rättigheter. Målet är att tvinga länderna i Nord att minska utsläppen och ta på sig kostnaderna för bybornas anpassning till det nya klimatet. Byn har inte tillräckligt med vatten längre och ursprungsfolkets rätt att leva riskeras när glaciärerna krymper.

MEDVERKANDE: Representant från organisationen Agua Sustainable i Bolivia, personal från Diakonia

ARRANGÖR: Diakonia

MÅNDAG 17.00–18.30

WORKSHOP MO53

Gör miljön till en mänsklig rättighet

Tillgång till naturresurser och ett hållbart klimat är avgörande för utveckling. Men vad är ett miljöperspektiv och hur gör man för att integrera det i den egna organisationen? I denna workshop får du analysverktyg och praktiska metoder för att kunna arbeta med miljö- och maktrågor i projekt och program.

MEDVERKANDE: Heidi Huusko, metodhandläggare för miljöfrågor på Forum Syd

ARRANGÖR: Forum Syd

STÖD KAMPEN FÖR RÄTTEN TILL MAT

Besök vår fotoutställning
på utställartorget.

**FIAN – med mänskliga
rättigheter mot hunger.**

Medlemskap i FIAN kostar 240 kr/år
och betalas in på pg 433 11 47-1

www.fian.se

Mänskliga rättigheter, flyktingrätt och krigets lagar

- Vilka rättigheter har du och vilket ansvar har staten?
- Varför tvingas människor fly och vem får asyl?
- Vilka regler gäller i krig och under ockupation?

Svaren får du på Röda Korsets utbildning

Allmän folkrätt 3–5 november 2009

Plats Gripsholmsviken, Mariefred

Pris 6 750 kr inkl. helpension och litteratur

Anmälan senast 2 oktober

För mer information

www.redcross.se/utbildning

eller kontakta Lena Windahl, 08-452 46 67

Kursdatum 2010

13–15 april och

9–11 november

Tisdag 17 november

Med reservation för ändringar
För information på engelska - se www.mrdagarna.se

TISDAG 09.00 - 10.30

ENGELSKA TU01

FILM: *Age of Stupid*

The Age of Stupid är dokumentärfilmaren Franny Armstrongs uppmärksammade dramatisering om en värld där människan inte lyckades stävja klimatförändringarna. Ensam kvar i ett apokalyptiskt 2055 sitter en man och tittar tillbaka på filmklipp och nyheter från det tidiga 2000-talet och undrar hur allt kunde gå så fel och vad som borde ha gjorts för att förhindra katastrofen.

»The first credible film dramatisation of climate change« the Guardian

ARRANGÖR: MR-dagarna

TISDAG 09.00 - 10.30

ENGELSKA TU02

Klimatförhandlingarna i Köpenhamn blir historiska! Som ödesdiger kollaps? Eller då vi tog ansvar?

De förra klimatförhandlingarna i Bali blev en framgång i sista sekunden när Nya Guineas representant tog ordet och bad USA gå ur vägen för att man skulle kunna komma till en lösning. Och USA backade! Förpostfäktningarna inför nästa avgörande klimatförhandling i Köpenhamn om tre veckor har hittills varit en stor besvikelse: de rika länderna i Nord har inte fullföljt sina förpliktelser enligt klimatkonventionen när det gäller utsläppsminskningar och finansiering av utvecklingsländernas klimatanpassning. Och än värre: Nord försöker att slingra sig från klimatkonventionen och obstruerar inför Köpenhamn. Sverige och EU sitter i förarsätet vid förhandlingarna. Men kommer vi att ta ansvaret? Hur ska folkrörelser i Sverige och världen trycka på så att det blir ett klimatavtal som vi inte behöver skämmas för inför kommande generationer?

MEDVERKANDE: Saleemul Huq m.fl.

ARRANGÖR: MR-dagarna

Leder toppmötet i Köpenhamn till ett ambitiöst och rättvist avtal?

UN PHOTO/MARK GARTEN

TISDAG 09.00 - 10.30

TU03

Stockholm stads klimatperspektiv

Stockholms stad har utsetts till Europas miljöhuvudstad år 2010. Motiveringen var bland annat att staden har minskat koldioxidutsläppen med 25 procent per invånare sedan 1990 och har fastställt målet att bli fossilbränslefrött 2050. Mer än hälften av jordens befolkning lever i städer och i Europa är siffran hela 80 procent. Städer spelar därför en viktig roll för att förbättra livsmiljön för medborgarna.

MEDVERKANDE: Ulla Hamilton, miljö- och trafikborgarråd (M) berättar om Stockholms stads planer för att nå målet om att bli koldioxidneutralt, m.fl.

ARRANGÖR: Stockholms stad

TISDAG 09.00 - 10.30

TU04

GERTRUD ÅSTRÖM:

Kvinnokonventionen fyller 30 år. Hög tid att förverkliga den!

När Kvinnokonventionen antogs fick världen en text formulerad av dem som ställts åt sidan. Den kräver att staterna med alla till buds stående medel ska förverkliga rätten att fullt ut vara människa med odelbara och oförytterliga rättigheter också gäller kvinnor. Många stater har undertecknat konventionen, men förfärande många reserverar sig samtidigt. Staterna gör inte allt de kan utan sätter andra intressen framför de mänskliga.

MEDVERKANDE: Gertrud Åström, Gunvor Ngarambe, CEDAW, Claes Borgström, advokat, Katarina Wennstam, journalist, författare.

ARRANGÖR: Sveriges kvinnolobby

TISDAG 09.00 - 10.30

TU05

Försoning efter väpnad konflikt - fem möjliga vägar?

Ett samhälle som försöker återhämta sig efter en period av diktatur, väpnad konflikt eller andra allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter står inför olika framtidsalternativ. Seminariet tar upp praktiska exempel på de olika möjliga vägarna och diskuterar fördelar och nackdelar.

MEDVERKANDE: Kjell-Åke Nordquist, freds- och konfliktforskning, gästprofessor vid Teologiska högskolan i Stockholm och Maria Ericson, teol.dr. Raoul Wallenberginstitutet

ARRANGÖR: Teologiska Högskolan i Stockholm och Raoul Wallenberg Institutet

TISDAG 09.00 - 10.30

TU06

Greenhouse Development Rights (GDR)

GDR tar hänsyn både till kraven på minskade utsläpp av växthusgaser och de fattiga ländernas rätt till utveckling. Inför FN:s klimatmöte i Köpenhamn har GDR förts fram som en utmanade och hållbar modell för att beräkna länders ansvar och förmåga att hantera klimatkrisen. GDR har tagits fram av forskare vid Stockholm Environmental Institute och EcoEquity. Diakonia använder GDR i sitt kampanjarbete för rättvisa och klimat.

MEDVERKANDE: personal från Diakonia

ARRANGÖR: Diakonia

SPANNER FILMS

Ensam kvar efter katastrofen. Ur filmen *Age of Stupid*.

TISDAG 09.00 – 10.30

SPANSKA – TOLKNING TU07

Finansierar du krig?

Vi i Nord är slutanvändare av mycket av världens rikedomar – vi står för efterfrågan. Många av oss är vana vid att fundera över arbetsförhållanden och miljöpåverkan när vi konsumerar, men jakten på jordens resurser kan även orsaka blodiga konflikter. I Demokratiska Republiken Kongo profiterar rebellgrupper på utvinningen av och handeln med metaller och mineraler. I Colombia flyttar väpnade grupper på hela byar för oljepalmsplantager ägda av internationella företag. Resursutvinningen finansierar strider och underblåser konflikter som drabbar civilbefolkningen svårt. Kan vi påverka? Hur?

MEDVERKANDE: Sterlin Londoño Palacios, Cocomopoca, Colombia, Sara Nordbrand, Swedwatch

ARRANGÖR: Kyrkornas globala vecka, Sveriges Kristna Råd

TISDAG 09.00 – 10.30

ENGELSKA TU08

CLARISSE KEHLER SIEBERT:

Rätten till ersättning för skador som orsakats av klimatförändringar

Även med kraftiga och snabba reduceringar av utsläppen av växthuset kommer klimatförändringarna att resultera i skador utöver anpassningsförmågan hos stater och lokalsamhällen. Trots detta finns det inget regelverk i FN:s klimatkonvention där skador kan regleras. En förutsättning för ett effektivt post-Kyotoavtal är att kunna reglera ansvarsfrågan och skadestånd för klimatskador.

MEDVERKANDE: Clarisse Kehler Siebert, internationell klimatjurist, SEI

ARRANGÖR: Stockholm Environment Institute, SEI

TISDAG 09.00 – 10.30

ENGELSKA TU09

Ett barnrättsperspektiv på riskreducering och klimatanpassning

Effekterna av klimatförändringen är redan kännbara – mest akut är situationen för världens fattigaste samhällen. De drabbas redan idag av hunger, sjukdomar och konflikter som en effekt av klimatförändringen och vi vet att det är barnen som är de mest sårbara. Vad innebär ett barnrättsperspektiv i relation till klimatförändringen? Hur kan regeringar, myndigheter och enskilda organisationer arbeta för att stärka barns rättigheter i relation till det förändrade klimatet genom att integrera ett barnrättsperspektiv i klimatanpassnings- och riskreduceringsarbetet? Seminariet utgår från den forskning om barns rättigheter och klimat som IDS – the Institute for Development Studies at Sussex University publicerat.

MEDVERKANDE: Johan Schaar, Avdelningschef, enheten för miljö, klimat och samhällsbyggnad, Sida, Peuvchenda Bun, Specialist på riskreducering och klimatanpassning, Plan Kambodja, Emily Polack, Forskare IDS, Sussex Universitet samt Birgitta Jansson, Barnrättsexpert, Sida.

MODERATOR: Carl von Essen, Global Utmaning

ARRANGÖRER: Plan Sverige och Global Utmaning

TISDAG 09.00 – 10.30

ENGELSKA TU10

Klimatförändringar och flyktingströmmar

Antalet registrerade naturkatastrofer har dubblats de senaste två decennierna och fattiga är mest utsatta för klimatförändringarna. De bor i riskområden och påverkas av långsamma katastrofer såsom minskad tillgång på vatten och ökenspridning. Varför är katastrofriskreducering en människorättsfråga? Vilka skydds nät finns i den internationella rätten för dom som flyr på grund av effekter av klimatförändringar?

MEDVERKANDE: Elisabeth Ferris, Senior Fellow and Co-Director Brookings-Bern Project on Internal Displacement, Åsa Elfström, Policy and Advocacy Adviser on Water and Development, Church of Sweden, Representative from affected communities, Stefan Håkansson, Communication Officer Humanitarian Assistance, Church of Sweden (ej bekräftad)

ARRANGÖR: Svenska kyrkan

TISDAG 09.00 – 10.30

ENGELSKA TU11

Bidrar EU:s klimatpolitik till en hållbar utveckling?

EU-länderna har beslutat att alla politikområden som kan påverka utvecklingsländer ska ta hänsyn till utvecklingsmålen och inte motverka fattigdomsbekämpning. EU har ett globalt ansvar för att skapa en hållbar utveckling. I oktober släpper CONCORD Europa en rapport, som utvärderar EU:s politik ur ett rättighets- och fattigdomsperspektiv, bl.a. EU:s politik rörande biobränsle och handelsavtalen mellan EU och afrikanska länder.

MEDVERKANDE: Representant från CONCORD Europa, representant från regeringen.

ARRANGÖR: CONCORD Sverige

TISDAG 09.00 – 10.30

TU12

»Svenska stat, sluta vara svag! Gör barnets rätt till lag!«

Sverige har skrivit under Barnkonventionen, men efterlevs den i Sverige idag? Barns rättigheter kränks varje dag. Den svenska regeringen måste ta sitt ansvar och sluta bryta mot barnets rättigheter. Norge har gjort barnkonventionen till norsk lag vilket resulterat i tydliga framsteg i att efterleva Barnkonventionen.

MEDVERKANDE: Sofia Zackrisson, Charlotta Öberg, Rbuf

ARRANGÖR: Rädda Barnens Ungdoms förbund

TISDAG 09.00 – 10.30

TU13

Behöver Sverige en stark samlad MR-institution?

För att Sverige ska kunna säkerställa full respekt för de mänskliga rättigheterna är det viktigt att ansvaret för främjandet, skyddandet och övervakandet av konventionernas efterlevnad är tydligt. FN:s kommitté för mänskliga rättigheter skriver i sin rapport från maj 2009 att Sverige bör inrätta en nationell institution med ett brett mandat och förse denna med nödvändiga finansiella och personella resurser. Bör Sverige ha en sådan institution? Hur ska den i så fall se ut och vilka uppgifter ska den ha?

ARRANGÖR: Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige

Foto: Melker Danstrand

Välkommen till riksdagens monter under **MR-dagarna**

För mer information om riksdagens arbete:
www.riksdagen.se

SVERIGES
RIKSDAG

Läs mänskliga rättigheter vid Teologiska högskolan Stockholm

Kunskap och utbyte av erfarenheter är en förutsättning för att värna om mänskliga rättigheter (MR). THS har varit föregångare och ligger alltid i framkant vad gäller utbildning och forskning inom mänskliga rättigheter.

- Masterprogram
- Kandidatprogram
- Fristående kurser
- Nätkurser
- Uppdragsutbildning

teologiska
högskolan
stockholm

Ansökan görs direkt till THS, se www.ths.se

Teologiska högskolan Stockholm • Åkeshovsvägen 29 • 168 39 Bromma
Tel 08-564 357 00 • mr@ths.se • www.ths.se

Ibland fungerar elektriciteten flera timmar i sträck på de kontor vi söker experter till.

Det är aldrig för sent att plocka fram sina ideal. Världen skriker efter civila experter som kan hantera konflikter och bygga upp raserade stater. Med lämplig bakgrund och rätt inställning kan du göra skillnad.

Just nu söker vi kvalificerade medarbetare med politisk, juridisk och förvaltningsbakgrund till vår resurspool. Gå in på www.folkebernadotteacademy.se under internationella tjänster och anmäl ditt intresse.

FOLKE
BERNADOTTE
AKADEMIN

Folke Bernadotteakademien är en statlig myndighet med den övergripande uppgiften att stärka och utveckla den svenska och internationella förmågan inom området internationell konflikt- och krishantering. Våra kontor ligger på Sandö och i Stockholm.

VILL DU OCKSÅ GÖRA SKILLNAD?

Med PeaceWorks kan du hitta ditt sätt att bidra till en hållbar värld i fred.

Arbeta volontärt utomlands i Afrika, Asien, Latinamerika och Europa eller engagera dig för fred lokalt.

PeaceWorks är verktyget som behöver dig.

Det är gratis att bli medlem!

PeaceWorks

www.peaceworks.se

TISDAG 11.00 – 14.30

ENGELSKA TU14/TU27

KLIMATHEARING: HUMANITY ON TRIAL**En offentlig utfrågning om klimatförändringens konsekvenser för mänskliga rättigheter**

Föreställ dig år 2020. För elva år sedan samlades världen vid FN:s klimatkonferens i Köpenhamn 2009. Då hade mänskligheten en chans att göra något åt klimatförändringarna. Nästa generation håller en stor hearing på MR-dagarna om konsekvenserna av klimatförändringarna för mänskliga rättigheter och riktar frågan till vår generation: Vad gjorde ni med allt ni visste 2009 om effekterna av klimatförändringarna? Vad kunde ni ha gjort? Varför gjorde ni inte mer? Klimathearingen Humanity on Trial kallar ögonvittnen från inuiterna i norra Kanada, från samer i Skandinavien, från översvämningarnas Bangladesh, från de smältande glaciärerna i Bolivia – expertvittnen som svarar på frågor om klimatförhandlingarna och vetenskapens senaste rön – och aktivistvittnen om klyftan mellan det allmänna medvetandet och vad som ansågs politiskt möjligt 2009. En ungdomsjury och publiken faller utslaget och bedömer vår generations insats.

Mer information och live video från Klimathearingen Humanity on Trials första session i Kulturhuset 29 Maj hittar du på humanityontrial.wordpress.com

MEDVERKANDE: Sheila Watt-Cloutier, inuit och klimataktivist, Saleemul Huq, från Bangladesh är vetenskaplig chef vid International Institute for Environment and Development, Stephen Humphreys, forskningschef vid International Council on Human Rights Policy, Jean Ziegler, FN:s särskilde rapportör om rätten till mat 2000–2008, Clarisse Kehler Siebert, klimatjurist vid SEI, professor Ole Henrik Magga, same, arbetar bl. a. inom Arktisk Råd med klimatförändringarna och rennäringen (ej bekräftad), Carl Söderbergh, policychef på International Minority Group, med flera

ARRANGÖR: Stockholm Environment Institute, Anna Lindhs Minnesfond, MR-dagarna

TISDAG 11.00 – 14.30

TU15

Teater Barbara: Frossa

Pjäsen *Frossa* med Teater Barbara svarar på alla dina frågor om klimatkrisens vad, hur, när och varför med hjälp av humor, mim, dramatik och ständigt uppdaterad fakta. Pjäsen är helt enkelt en utmärkt introduktion till klimatfrågan och ett kraftfullt inlägg i den klimatpolitiska debatten. Dessutom inspirerar den till handling och lust att förändra.

Arrangör: Teater Barbara

TISDAG 11.00 – 12.30

TU16

Kan förtroendeklyftan överbryggas mellan industriländer och utvecklingsländer?

Enligt den svenska regeringens Commission on Climate Change and Development måste klimatstödet till utvecklingsländerna vara långt över det nuvarande utvecklingsstödet och vara ett tillägg ovanpå utvecklingsbiståndet (enligt Naturskyddsföreningen måste det vara flera gånger så stort för att säkra de fattiga ländernas rätt till en hållbar utveckling). Ännu har endast bråkdelar av klimatstödet förverkligats och ju längre tid det dröjer innan utsläppen minskar ju högre kommer anpassningskostnaderna att bli. Denna förtroendeklyfta mellan i- och u-länder har gjort att klimatförhandlingarna hamnat i ett dödläge.

MEDVERKANDE: Johan Schaar, f.d. Chef för Commission on Climate Change and Development

ARRANGÖR: MR-dagarna

TISDAG 11.00 – 12.30

TU17

Middag med Pol Pot

Gunnar Bergström, f.d. ordförande för Svensk-Kampuchianska vännersföreningen, åkte 1978 på en »riggad« resor genom röda khmer-

ernas Kampuchea. Han såg varken förtryck eller terror. Vad kunde/ borde han ha sett? Röda khmererna anklagas för att ha mördat en stor del av befolkningen. Kan vi lära oss att se nästa gång det sker? Filmvisning och samtal: »Gunnar and the khmer Rouge« – en film av Julia Stanislawski och Michael Krotkiewski (30 minuter).

MEDVERKANDE: Gunnar Bergström m.fl.

ARRANGÖR: Forum för levande historia

TISDAG 11.00 – 12.30

ENGELSKA TU18

Kristendom, islam och det sekulära samhället – vem är tolerant och respekterar de mänskliga rättigheterna?

På senare år har religioner hamnat i skarp konflikt med sekulära demokratiska värden om bl.a. yttrandefrihet och kränkningar av religiösa uppfattningar. Vilka krav har det sekulära samhället och FN rätt att ställa på religiösa medborgare? Finns det en inneboende intolerans inom religionerna? Är den sekulära demokratin intolerant mot religionerna och brister i respekt för mänskliga rättigheter?

MEDVERKANDE: Hassan Hanafi, professor i filosofi, Kairo, kommentar av Susanne Wigorts Yngvesson, universitetslektor i etik, Teologiska högskolan, Stockholm

ARRANGÖR: Teologiska Högskolan i Stockholm

TISDAG 11.00 – 12.30

TU19

Klimatförändringar och hälsa

Klimatförändringarna har direkta effekter på människors hälsa. Värmeböljor ökar dödligheten; översvämningar ger föroreningar av vattendrag; fästingar, myggor och sandflugan ändrar sitt utbredningsområde och sprider sina sjukdomsalstrande virus och parasiter allt längre norrut. Vilka konsekvenser får ett ändrat klimat för hälsoläget i Sverige och globalt?

MEDVERKANDE: Tryggve Årman och Gösta Alfvén, barnläkare, Läkare för Miljön.

ARRANGÖR: MR-dagarna och Läkare för Miljön

TISDAG 11.00 – 12.30

TU20

Sexuellt våld i Kongo

Det sexuella våld som genomsyrar konflikterna i Demokratiska Republiken Kongo, DRK, är den allvarligaste konsekvensen av kvinnors och flickors låga status. En internationell delegation ledd av MR-fonden reste till DRK i april 2008 för att bidra till en ökad uppmärksamhet kring det sexuella våldet och andra genusrelaterade brott.

MEDVERKANDE: representant från Fonden för mänskliga rättigheter, riksdagsledamot, kongolesisk expert.

ARRANGÖR: Fonden för mänskliga rättigheter

TISDAG 11.00 – 12.30

TU21

Kommunala Partnerskap – ett sätt för kommuner att bidra till bättre klimat globalt!

Svenska kommuner har ett stort kunnande om miljöfrågor som kan komma utvecklingsländerna till del och snabba på utvecklingen mot ett hållbart samhälle. Samtidigt har vi i Sverige mycket att lära om hur man arbetar med miljöproblem i utvecklingsländer. Med exempel från pågående Kommunala Partnerskap om utvecklingsprojekt i Europa, Asien och Afrika visar vi hur svenska kommuner/landsting/regioner bidrar till bättre miljö och klimat globalt.

ARRANGÖR: Internationellt Centrum för Lokal Demokrati, ICLD

UN PHOTO/MARIE FRENCHON

Rätten till mat är hotad i ett förändrat klimat.

TISDAG 11.00 – 12.30, 13.00 – 14.30

TU22/TU35

Använd filmupplevelsen!

FILM OCH WORKSHOP

Dokumentärfilmen »Journalists« (regi: Aleh Dashkevich) följer vitryska journalister som valt olika strategier i diktaturens Vitryssland. Den som inte rättar sig i ledet riskerar sitt arbete, sin frihet och i värsta fall även livet (ca 50 minuter). Filmen följs av en workshop om film som verktyg i arbetet med mänskliga rättigheter. Hur få deltagarna att diskutera utifrån en gemensam upplevelse och väcka ett engagemang kring brännande frågor? Deltagarna i workshopen ska först ha sett filmen »Journalists«.

MEDVERKANDE: Katarina Olsson, dramapedagog.

ARRANGÖR: DemokratiAkademin & Civil Rights Defenders.

TISDAG 11.00 – 12.30

ENGELSKA TU23

Klimatförändringar, matsäkerhet och rätten till tillräckligt med mat

Hur förändrar ett människorättsperspektiv analysen av klimatförändringarnas konsekvenser och utmaningar? Rapporten Climate Change, Food Security and the Right to Adequate Food fokuserar på anpassningsåtgärder mot klimatförändringarna. Vilken effekt av klimatförändringarna kan man förutse för människor som är undernärd eller lever på hungergränsen? Hur kan en rättighetsbaserad strategi bidra till anpassningsåtgärder som säkrar människors rätt till mat?

MEDVERKANDE: Michael Windfuhr, Human Rights Director, Bred for the World, Germany, Jean Ziegler, FN:s särskilde rapportör om rätten till mat 2000–2008, and Gunnel Axelsson Nycander, Church of Sweden

ARRANGÖR: Svenska kyrkan

TISDAG 11.00 – 12.30

METODWORKSHOP TU24

Förändringens fyra rum

Förändringens fyrummare är en konkret och väl genomarbetad metod som sätter värdegrund och förändring i fokus. Den baseras på Claes Janssens forskning om individuell och kollektiv censur. Arbetsverktyg och applikationer har utvecklats successivt och anpassats för arbete med individer och grupper. Hållbara levnadsförhållanden förutsätter demokrati och upplyst förståelse och Fyrummaren är ett intressant redskap i arbetet med demokratiutveckling.

MEDVERKANDE: Eva Widegren och Bengt Lindström

ARRANGÖRER: DemokratiAkademin och Andolin & Lindström Partners

TISDAG 11.00 – 12.30

TU25

Energikrisen och rätten till utveckling

Om vi lyckas utrota fattigdomen riskerar vi att förstöra vår planet. Ifall vi satsar på biobränslen riskerar vi att beröva människor mat. Vår energikonsumtion i Nord och våra energikällor världen över är inte hållbara. Vi står inför en svårloöst ekvation. Är det möjligt att skapa välstånd åt alla med dom begränsade resurser vi har? Vi diskuterar energikrisen ur ett fattigdoms- och rättighetsperspektiv.

MEDVERKANDE: Göran Eklöf, Contex, en svensk regeringsrepresentant samt två representanter för folkrörelser

ARRANGÖR: Forum Syd

TISDAG 11.00 – 12.30

TU26

Människor på flykt

Varför tvingas människor på flykt? Vart flyr man? Hur många kommer till Sverige och vilka får stanna? Måste Sverige ta emot flyktingar? Vad är asyl? Vilket ansvar har staten, vilken roll har de internationella organisationerna? Kunskap om orsakerna till att människor flyr, hur det är att vara på flykt och om asyl- och flyktingrätt minskar fördomar och rädslan för det som är främmande.

MEDVERKANDE: Alexandra Segenstedt, ansvarig asylfrågor, Svenska Röda Korset

ARRANGÖR: Svenska Röda Korset

TISDAG 13.00 – 14.30

ENGELSKA TU28

JEAN ZIEGLER:

Den dagliga hungermassakern – finns det hopp?

Den pågående finansiella krisen har lett till rekordstora prisökningar på mat och att 100 miljoner människor drabbats av fattigdom och hunger. Odling av biobränsle ligger bakom minst 30–40 procent av stegringen av matpriserna. Matsäkerheten i världen har inte ökat de senaste tio åren! 80 procent av världens matproduktion går till 20 procent av dess befolkning – den i Nord. Betalar människor i syd med sina liv för att vi i norr ska ha rent miljösamvete?

MEDVERKANDE: Jean Ziegler, FN:s särskilde rapportör om rätten till mat 2000–2008

ARRANGÖR: FIAN och Ordfront

TISDAG 13.00 – 14.30

TU29

Internationell humanitär rätt – »krigets lagar«

Varför finns det lagar om hur man får föra krig när det enligt FN-stadgan är förbjudet att starta krig? Kan man med lagar minska människors lidande i en väpnad konflikt? Den internationella humanitära rätten är det regelsystem som stater har kommit överens om för att skydda människor och minska mänskligt lidande under krig. Staterna och rödakorsrörelsen har ett gemensamt ansvar för att sprida kunskap om regler i krig.

MEDVERKANDE: Josefine Karlsson, folkrättsinformatör, Svenska Röda Korset

ARRANGÖR: Svenska Röda Korset

TISDAG 13.00 – 14.30

TU30

Uppföljning av ASYLTRIBUNALEN

Blev den nya asylproceduren verkligen bättre?

2006 trädde den nya asylprocessen i kraft i Sverige som innebär att det går att överklaga ett beslut om asyl från Migrationsverket till migrationsdomstolar. ASYLTRIBUNALEN riktade från kritik mot den svenska asylpolitiken och lagarna för att vara inhumana och rättsosäkra. Men har den nya processen inneburit förbättringar? Har Sverige blivit humanare? Flera framstående och erfarna advokater har slutat att

företräda flyktingar. Vad beror det på? Har en ny slags rättsosäkerhet skapats för flyktingar?

MEDVERKANDE: Helene Westlund, advokat, Madelaine Seidlitz, jurist Svenska Amnesty, Dan Eliasson, Migrationsverkets chef, Anna Wigenmark, människorättsjurist m.fl.

ARRANGÖR: Ordfront

TISDAG 13.00 – 14.30

TU31

Har statusen ökat för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter?

Ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter behandlas ofta som lite mindre viktiga än politiska och medborgerliga rättigheter. Därför är det en stor framgång att det nu finns möjlighet till individuella klagomål. Varför är ESK-rättigheter egentligen viktiga? Vad finns det för särskilda utmaningar?

MEDVERKANDE: Ida Elisabeth Koch, fil. dr. och tidigare Senior Researcher vid Danish Institute for Human Rights. Kommentarer ges av Anna-Sara Lind, doktorand i konstitutionell rätt från Uppsala universitet

ARRANGÖR: Raoul Wallenberg Institutet

TISDAG 13.00 – 14.30

TU32

Nyaste stjärnan på MR-himlen: UPR Nu ska Sverige granskas!

Ett nytt verktyg för MR-arbete har skapats för FN:s nyinrättade råd för mänskliga rättigheter: en systematisk genomgång av MR-situationen i alla världens länder (Universal Periodic Review, UPR). Nästa år är det Sveriges tur att bli granskat. Det svenska civilsamhället har sammanställt en färsk rapport om mänskliga rättigheter i Sverige. Seminariet lyfter fram några kritiska huvudpunkter i rapporten samt presenterar MR-rådet, Regeringskansliets arbete med att ta fram Sveriges rapport till MR-rådet och erfarenheter från tidigare granskningar.

MEDVERKANDE: UD, FN-förbundet m.fl.

ARRANGÖR: Fonden för mänskliga rättigheter och Svenska FN-förbundet

TISDAG 13.00 – 14.30

ENGELSKA TU33

Bangladesh: Anpassning till klimatförändringarna med jämställdhet i fokus

I många fattiga hem i Bangladesh är kvinnor mest utsatta och lågprioriterade. De har minst makt och resurser att göra något åt sin situation. Men organisationen AKOTA:s erfarenheter från arbetet med klimatfrågor, beredskaps- och nödhjälpsarbete kring översvämningar i Bangladesh med jämställdhet i fokus visar att kvinnors delaktighet i samhället gynnar de enskilda kvinnorna och familjerna och är nyckeln till en framgångsrik kamp mot effekterna av klimatförändringarna och för en hållbar utveckling.

MEDVERKANDE: Sultana Begum, regional genderrådgivare för Asien, Tushar Daring, VD, Social Association for Rural Advancement, SARA, Bangladesh, Ankin Ljungman, regional handläggare, Diakonia.

ARRANGÖR: Diakonia

TISDAG 13.00 – 15.30

ENGELSKA TU36

Finns inte klimatflyktingar?

Fler människor flyr på grund av naturkatastrofer och miljöproblem än på grund av krig. Torka, översvämning, miljöförstörrelse och exploatering av naturresurser tvingar årligen 30 miljoner människor att lämna sina hem. Klimatförändringarna gör att allt fler människor tvingas migrera. Hur kan deras rättigheter säkerställas? En av 2000-talets stora utmaningar för världssamfundet är att enas om definition av klimatflykting.

MEDVERKANDE: Bodil Ceballos (mp) utrikesutskottet, Aleksander Gabelic (s) miljö- och jordbruksutskottet, Ingrid René (m) IPU, Fredrik Federley (c) OSSE-delegationen, Tina Acketoff (fp) Europarådsdelegationen, repr, Nordiska Rådet, repr, EMPA.

Sirajganj, Bangladesh. Kvinnor och barn samlas efter en översvämning.

TISDAG 13.00 – 15.30

ENGELSKA TU38

EU:s relation med Ryssland

I november, under Sveriges ordförandeskap i EU, hålls ett toppmöte mellan EU och Ryssland. Hur ska omvärlden förhålla sig till denna stormakt i vår närhet, till Europas energiberoende och Rysslands grova människorättsövergrepp? Den ryska människorättsorganisationen Russian Justice Initiative utreder och driver fall av grova människorättskränkningar i norra Kaukasien till Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna.

ARRANGÖR: Civil Rights Defenders

TISDAG 13.00 – 14.30

WORKSHOP TU39

Forumteater i arbetet med mänskliga rättigheter

Forumteater skapades av Augusto Boal under militärdiktaturen i Brasilien och är en metod för arbete mot förtryck som används i stora delar av världen idag. Under workshopen kommer deltagarna att prova på enkla övningar och höra om hur arbetet med Forumteater för mänskliga rättigheter används i länder i Syd.

MEDVERKANDE: Agneta Josephson, auktoriserad dramapedagog (RAD)

ARRANGÖR: Dramapedagogbyrån och DemokratiAkademien.

TISDAG 15.00 – 16.30

TU40

Ny syn på mänskliga rättigheter

Klimatförändringarna visar på en framtid där hela befolkningar lider av mat- och vattenbrist, stora områden kommer att ha försvunnit under havsytan, miljontals människor tvingats på flykt och konkurrensen om sinande resurser orsakar väpnade konflikter. Dessa prognoser ställer allvarliga frågor om mänskliga rättigheter. Kan stater ställas till svars för skador som drabbar befolkningar i andra länder? Kan vi använda orden »övergrepp« om följderna av växthuseffekten och »föröware« när det är vi alla som bidrar till utsläppen av växthusgaser? Hur ställer sig diskussionen inom moral, politik och juridik om mänskliga rättigheter till dessa frågor?

MEDVERKANDE: Carl Söderbergh, policychef på Minority Rights Group i London, Elena Namli, docent i etik vid Teologiska högskolan, Stockholm, Hans-Ingvar Roth, professor i mänskliga rättigheter vid Lunds universitet

ARRANGÖR: MR-dagarna

MR-dagarna 2009 måndag 16 november

Sal platser	Viktoriasalen 2000	K1 500	K2 300	K11 200	K12 70	K13 45	K14 45	
09.00	Öppning Allt hänger ihop i vårt århundrade Sheila Watt-Cloutier							
09.15								
09.30								
09.45								
10.00								
10.15		MO01						
10.30								
10.45								
11.00	Saleemul Huq Hur ska vi lösa klimatkrissen?	Hassan Hanafi Går Islam och männsliga rättighe- ter ihop?		Funktionshinder och mänskliga rättigheter - funkar det?	Forskning Den nordiska minoritetspolitiken som demokratiskt experiment	Att tänka med hela kroppen - kreativa sätt att engagera sig för klimatet Workshop	Bortom »Vi och dom«- journalistiken	
11.15								
11.30								
11.45								
12.00								
12.15			MO02					MO03
12.30								
12.45								
13.00	Vår fossilfria hållbara framtid Hur ser den ut? Hur tar vi oss dit tillräck- ligt snabbt?	2009 års Per Anger- pristagare Prisceremoni				Lärare Rättigheter och mångfald	Vem ska stå för klimatnotan?	
13.15								
13.30								
13.45								
14.00								
14.15			MO15	MO16				
14.30								
14.45								
15.00	Frossa Teater	Med livet som insats. Ett samtal om civil- kurage med Per Angerpristagare	Forskning Stephen Humphreys Männsliga rättigheter - den starkaste metoden för att stoppa klimat- förändringarna?	Det hållbara lågossila sam- hällets teknik - finns den redan? Hur kan omställ- ningen accele- reras?	Bhopal och företagens ansvar - 25 års kamp för rättvisa	Kvinnokonven- tionen 30 år Rwandas kvinnor: offer, överlevare eller fredsbyggare?	Lärare Compassmetoden - hur utbilda unga? Workshop	
15.15								
15.30								
15.45								
16.00								
16.15								MO28
16.30								
16.45								
17.00		Thomas Hammarberg Är Europas hållning till mänskliga rät- tigheter en förebild för världen?			Forskning Hur borde en hållbar MR-stat organiseras?	Grundkurs i ESK- rättigheterna	Urfolksdeklara- tionen - gå från ord till handling!	
17.15								
17.30								
17.45								
18.00								
18.15	MO42		MO45	MO46				MO47
18.30								
18.45								
19.00	Middag	Middag	Middag	Middag	Middag	Middag	Middag	

K15	K16/K17	K21	K22	K23	K24		
45	90	200	80	80	80		Huvudtalare
						09.00	
						09.15	
						09.30	
						09.45	Klimat
						10.00	
						10.15	
						10.30	
						10.45	Kultur
Flyktingars och migranters rättigheter – hur går det med Stockholmsprogrammet?	Rättigheter i praktiken Workshop	Körsång – en viktig mänsklig rättighet för att skapa fred och samlevnad	Klimatpolitik och rätten till vatten	ABF Globalakademien Workshop	MOD – en pedagogisk metod för arbete med värderingar och mångfald Workshop	11.00	
MO09	MO10	MO11	MO12	MO13	MO14	11.15	
						11.30	
						11.45	Övrigt MR
						12.00	
						12.15	
						12.30	
						12.45	Forskning
Så skapar vi klimatsmarta arbetsplatser – och ett klimatsmart samhälle.			Kommun-tjänstemän MR och demokrati i den kommunala vardagen	Urfolk och klimattförändringar	Nationella minoriteter och ursprungsfolk i Sverige – skydd och rättigheter	13.00	
MO22			MO25	MO26	MO27	13.15	
						13.30	
						13.45	Bas och metod
						14.00	
						14.15	
						14.30	
						14.45	
Klimattförändringar, kränkta rättigheter och konflikter Workshop	Hur ska flyktingrätten ändras för att skydda »klimatflyktingar«?	Grundläggande kunskap om mänskliga rättigheter	Urfolkens perspektiv på klimat-(o)rättvisan Workshop	LGBT - aktivister i Uganda	Sökes: Föreningar med projektidéer. Finnes: 400 miljoner Workshop	15.00	Kompetensutveckling
MO35	MO36	MO37	MO38	MO39	MO40	15.15	
						15.30	
						15.45	
						16.00	
						16.15	
						16.30	
						16.45	
	Varför ställs inte krigsförbrytare inför rätta?		Kommuntjänstemän Klimatanpassning i svenska kommuner och regioner – vad pågår och vilka verktyg behövs?	Klimatkrisen kränker rätten till vatten och utveckling	Gör miljön till en mänsklig rättighet Workshop	17.00	
	MO49		MO51	MO52	MO53	17.15	
						17.30	
						17.45	
						18.00	
						18.15	
						18.30	
						18.45	
Middag	Middag	Middag	Middag	Middag		19.00	

MR-dagarna 2009 tisdag 17 november

Sal platser	Viktoriasalen 2000	K1 500	K2 300	K11 200	K12 70	K13 45	K14 45
09.00	Age of Stupid Film	Klimatförhandlingarna i Köpenhamn blir historiska! Som en ödesdiger kollaps? Eller då vi tog ansvar för kommande generationer?	Stockholms stads klimatperspektiv	Kvinnokonventionen fyller 30 år. Hög tid att förverkliga den!	Forskning Försoning eller väpnad konflikt – fem möjliga vägar?	Greenhouse Development Rights	Finansierar du krig?
09.15							
09.30							
09.45							
10.00							
10.15							
10.30							
10.45							
11.00	Klimathearing: Humanity on Trial En offentlig utfrågning om klimatförändringens konsekvenser för mänskliga rättigheter	Frossa Teater	Kan förtroendeklyftan överbryggas mellan industriländer och utvecklingsländer?	Middag med Pol Pot Film och samtal	Forskning Kristendom, islam och det sekulära samhället – vem är tolerant och respekterar de mänskliga rättigheterna?	Klimatförändringar och hälsa	Sexuellt våld i Kongo
11.15							
11.30							
11.45							
12.00							
12.15							
12.30							
12.45							
13.00	Klimathearing: Humanity on Trial, forts.	Jean Ziegler Den dagliga hungermassakern – finns det hopp?	Internationell humanitär rätt – »krigets lagar«	Uppföljning av Asyltribunalen. Blev den nya asylproceduren verkligen bättre?	Forskning Har statusen ökat för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter?	Nyaste stjärnan på MR-himlen: UPR Nu ska Sverige granskas!	Bangladesh: Anpassning till klimatförändringarna med jämställdhet i fokus
13.15							
13.30							
13.45							
14.00							
14.15							
14.30							
14.45							
15.00	Ny syn på mänskliga rättigheter						
15.15							
15.30							
15.45							
16.00							
16.15		TU40					

K15 45	K16/K17 90	K21 200	K22 80	K23 80	K24 80		Huvudtalare
Rätten till ersättning för skador som orsakats av klimafförändringar	Barnrättsperspektiv på klimatanpassning	Klimatförändringar och flyktingströmmar	Bidrar EU:s klimatpolitik till en hållbar utveckling?	»Svenska stat, sluta vara svag! Gör barnets rätt till lag!«	Behöver Sverige en stark samlad MR-institution?	09.00 09.15 09.30 09.45 10.00 10.15	
TU08	TU09	TU10	TU11	TU12	TU13	10.30 10.45	Klimat
Kommunala Partnerskap – ett sätt för kommuner att bidra till bättre klimat globalt!	Använd filmupplevelsen! Film och workshop »Journalists« - Film	Klimatförändringar, matsäkerhet och rätten till tillräckligt med mat	Förändringens fyra rum Metodworkshop	Energikrisen och rätten till utveckling	Människor på flykt	11.00 11.15 11.30 11.45 12.00 12.15	Kultur
TU21	TU22	TU23	TU24	TU25	TU26	12.30 12.45	Övrigt MR
	Använd filmupplevelsen! Film och workshop	Finns inte klimafflyktingar?		EU:s relation med Ryssland	Forumteater i arbetet med mänskliga rättigheter Workshop	13.00 13.15 13.30 13.45 14.00 14.15	Forskning
	TU35	TU36		TU38	TU39	14.30 14.45 15.00 15.15 15.30 15.45 16.00 16.15	Bas och metod
							Kompetensutveckling

Tack till

FOLKE BERNADOTTEAKADEMIN

Sida

REGERINGSKANSLIET

Utrikesdepartementet

MR-dagarna bjuder på mingel, möten och högintressanta föreläsningar. Bilder från MR-dagarna 2007 och 2008.

MR-dagarna 2009

16-17 november • Tema: Mänskliga rättigheter och klimatkrisen

Var & när?

MR-dagarna äger rum den 16-17 november på Stockholmsmässan i Älvsjö. Till Stockholmsmässan tar du dig smidigt med pendeltåg på bara fem minuter från Stockholms central.

Anmälan

Anmälan till årets MR-dagar kan göras via MR-dagarnas hemsida. Anmäl dig senast den 1 november.

Folkhögskolor, gymnasieklasser och grupper

Är du lärare och vill besöka MR-dagarna med din klass? Kontakta MR-dagarna på caroline.matsson@mrdagarna.se så hjälper vi dig.

Utställartorget

Vill din organisation/ditt företag synas under MR-dagarna på Stockholmsmässan? Genom att ha en monter på MR-dagarna ges du tillfälle att kommunicera ditt budskap till tusentals personer engagerade i mänskliga rättigheter!

Deltagaravgifter

Pris 2 dagar

Organisationer/myndigheter/företag	1 950 kr
Privatpersoner ordinarie pris	950 kr
Studenter/pensionärer/arbetslösa	390 kr
Skolelever (bokas klassvis)	200 kr

Pris 1 dag

Organisationer/myndigheter/företag	1 400 kr
Privatpersoner ordinarie pris	750 kr
Studenter/pensionärer/arbetslösa	250 kr
Skolelever (bokas klassvis)	150 kr

Vill du enbart besöka utställartorget och programmet i Victoriahallen? (Pris per dag)

Ordinarie pris	200 kr
Studenter/pensionärer/arbetslösa	100 kr
Skolelever (bokas klassvis)	30 kr

Kontakta MR-dagarna för mer information på info@mrdagarna.se eller gå in på www.mrdagarna.se
For information in English - see www.mrdagarna.se

ORGANISATION

Chef: Leif Ericsson, leif.ericsson@mrdagarna.se

Planeringsansvarig och programsamordnare:
Anki Wetterhall, anki.wetterhall@mrdagarna.se

Informatör och ansvarig för utställarhallen:
Caroline Matsson,
caroline.matsson@mrdagarna.se

Volontärsansvarig: Frida Lundell

Adress: MR-dagarna, Föreningen Ordfront, Box 17506, 11891 Stockholm

Redaktör: Caroline Matsson

Form: Kristoffer Nylén

Tryck: Botkyrka Offset

Framsidas bild: Burmesisk bonde blickar ut över sitt förstörda fält där cyklonen Nargis dragit fram. © UN Photo/Evan Schneider.